

Zdaniem prezesa KRIR

Rolniku – Nie zmarnuj danej Ci szansy

Czytaj na stronie 2

Czy warto inwestować w maszyny rolnicze?

Odpowiada Michał Miniatorski, specjalista ds. Produkcji i Ekonomiki Wsi ŁODR w Bratoszewicach

Czytaj na stronie 2

Służyć mieszkańcom naszego regionu

Rozmowa z Mirosławem Karapytą – Marszałkiem Województwa Podkarpackiego

Czytaj na stronie 6

Partnerzy medialni

Rolniczy Portal Informacyjny
KULTURA WSI.pl

agro news.com.pl
telewizja interaktywna

Skuteczny sposób na bobry

Z czym kojarzy się nam bóbr? Wiele osób odpowiedziałoby, że przede wszystkim z reklamą pasty do zębów oraz pozytywnym, bardzo pracowitym bohaterem bajek dla dzieci. O jego pożytecznym wpływie na przyrodę uczy się w szkole. Jest symbolem czystego środowiska.

Mało kto jednak wie, że może być bardzo uciążliwym sąsiadem. Przekonali się o tym już mieszkańcy niejednej wsi w Polsce. Szkody wyrządzane przez te gryznie drogo bowiem kosztują rolników. Bobry budują tamy, które przyczyniają się do zalewania pól i łąk, niszczą także drzewa. Szczególnie kosztowne są przekopane na wylot dziury w wałach przeciwpowodziowych oraz zniszczone przez nie groble stawów. Najwięcej bobrów, bo 1/3 krajowej populacji znajduje się na Podlasiu i z roku na rok coraz więcej

ich przybywa. Zwierzęta te są pod częściową ochroną. Dlatego nie wolno bez stosowanego pozwolenia niszczyć bobrowych tam, odstrząsać lub zabijać bobrów. Jedyne można za zgodą Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska odławiać je i przenosić w inne miejsca, np. do rezerwatów oraz w tamy montować specjalne rury, które obniżają poziom wody i przeciwdziałają podtopieniom. Ale już od kilku lat się mówi, że w Polsce bobrów jest za dużo i nie ma gdzie już ich przesiedlać. Wprawdzie Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez bobry w gospodarstwach rolnych, leśnych i rybackich, ale z roku na rok potrzeba na ten cel coraz więcej pieniędzy. W 2010 roku Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, która działa w imieniu Skarbu Państwa, wypłaciła poszkodowanym rolnikom około 10 milionów złotych.

Dlatego coraz częściej słychać głosy, aby bobra wpisać na listę gatunków łownych.

Zarząd Krajowej Rady Izby Rolniczych w związku z napływającymi z izb rolniczych alarmującymi informacjami o coraz większych szkodach powodowanych przez bobry, zwrócił się do Ministra Środowiska z wnioskiem o wprowadzenie w prawie ochrony środowiska rozwiązań legislacyjnych,

które umożliwią ograniczenie populacji bobrów.

Obecnie bowiem obowiązujące przepisy chroniące zwierzęta tego gatunku doprowadziły do nadmiernego wzrostu ich populacji i rozprzestrzeniania się zwierząt na tereny dotychczas przez nie zamieszkałe. Działalność bobrów, jak podkreśla Wiktor Szmulewicz, prezes KRIR doprowadza do znaczących zmian w systemie gospodarki wodnej, zalewania dużych obszarów gospodarstw rolnych i wyłączenia ich z uprawy.

– Ponadto, jak wskazują doświadczenia ubiegłorocznej powodzi, naruszane przez zwierzęta wały przeciwpowodziowe stają się nieszczerne i nie spełniają swojej roli powodując ogromne straty gospodarcze i społeczne – dodaje Szmulewicz.

Dlatego też zdaniem samorządu rolniczego konieczne jest znalezienie rozwiązań prawnych i organizacyjnych regulujących w sposób kompleksowy problem nadmiernego wzrostu populacji gatunków chronionych i doprowadzenie w sposób skuteczny do przywrócenia równowagi przyrodniczej na obszarach wiejskich.

WOP

„Wspólna Polityka Rolna – Doświadczenie i Przyszłość”

Z inicjatywy posłów do Parlamentu Europejskiego i byłych ministrów rolnictwa, między innymi Jarosława Kalinowskiego i Czesława Siekierskiego, Centralna Biblioteka Rolnicza organizuje cykl comiesięcznych Spotkań Europejskich w formie seminariów poświęconych najważniejszym zagadnieniom dotyczącym rozwoju wsi i rolnictwa w perspektywie przygotowywanych zmian Wspólnej Polityki Rolnej oraz priorytetów polskiej Prezydencji Rady Unii Europejskiej w drugiej połowie bieżącego roku.

Pierwsze seminarium – „Wspólna Polityka Rolna – Doświadczenie i Przyszłość” odbędzie się 23 marca (środa) o godz. 15.00 w Sali Odczytowej Biblioteki. Będzie to podsumowanie historycznego dorobku tej polityki i wyzwań, jakie stają przed Unią Europejską w tej dziedzinie.

CBR

Polska Prezydencja w Unii Europejskiej

Polska w ciągu ponad 6 lat swojej obecności w Unii zdobyła duże doświadczenie i ma swój udział w funkcjonowaniu Wspólnoty. Mieliśmy okazję zaobserwować to w ważnych momentach dla Unii w ostatnim czasie, kiedy to wykazaliśmy się umiejętnością konstruktywnych negocjacji i osiągnięcia kompromisów.

Sądzę, że mądrość polskich polityków nie pozwoli im, aby wewnętrzne różnice i spory przenoszone były na forum unijne - to wpłynęłoby z pewnością na obniżenie prestiżu i wiarygodności Polski. Natomiast podzielam pogląd, że w pracach nad przygotowaniem prezydencji powinniśmy być dalej posunięci.

Nasze przewodnictwo rozpocznie się 1 lipca, lecz musimy pamiętać, że koniec lipca i sierpień to martwy sezon w instytucjach euro-

pejskich, a ponadto prezydencję trzeba zamykać w połowie grudnia. Ostatecznie mamy więc nie 6 miesięcy, a niewiele więcej niż 4.

Rząd musi sięgnąć szerzej po ekspertów z uczelni, instytutów naukowych oraz organizacji pozarządowych. Nie może być również mowy o ograniczeniu zatrudnienia w administracji, które wpłynęłoby negatywnie na efektywność wypełniania naszych obowiązków w ramach prezydencji. Ponadto ciągle niepokoją nas informacje o wyborach parlamentarnych, które w razie ich rozpisania w trakcie prezydencji mogą zakłócić jej przebieg. Prześrogrą niech będzie przykład czeski.

Czesław Siekierski
Eurodeputowany PSL

Zbliża się koniec roku kwotowego

Rok kwotowy 2010/2011 powoli dobiega końca. W okresie od 1 kwietnia do 14 maja 2011 r. dostawcy bezpośredni mają obowiązek złożyć w Oddziale Terytorialnym Agencji Rynku Rolnego informację roczną o ilości wyprodukowanego i wprowadzonego do obrotu mleka lub przetworów mlecznych. Rozliczenie obejmuje okres od 01.04.2010 r. do 31.03.2011 r. Informację roczną o ilości wyprodukowanego i wprowadzonego do obrotu mleka i jego przetworów należy wypełnić na podstawie miesięcznych rejestrów, które każdy producent powinien przechowywać w swoim gospodarstwie, przez co najmniej trzy lata od końca roku, w którym zostały sporządzone.

W okresie od 1 kwietnia do 31 lipca 2011 r. dostawcy będą mogli składać wnioski o przydział dodatkowej kwoty indywidualnej z krajowej rezerwy kwoty krajowej. O przyznanie dodatkowego limitu mogą starać się ci producenci, którzy przekroczyli posiadaną kwotę indywidualną o co najmniej 500 kg.

MIR

Czy warto inwestować w maszyny rolnicze?

Odpowiada **MICHAŁ MINIATORSKI**

– specjalista ds. produkcji i ekonomiki wsi Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego zs. w Bratoszewicach, Rejonowy Zespół Doradców w Tomaszowie Mazowieckim

W ostatnich latach rolnictwo w Polsce uległo dużym przemianom dotyczącym między innymi wyposażenia gospodarstw rolnych w maszyny i urządzenia. Do zakupów nowego sprzętu rolniczego przyczyniło się dofinansowanie inwestycyjne z ARiMR i dofinansowanie do kredytów. Odnowienie parku maszynowego spowodowane jest również zużyciem maszyn będących w posiadaniu rolników, gdyż duża część użytkowanego sprzętu pochodzi z lat 70. Przede wszystkim jednak konieczność zakupu maszyn i urządzeń w rolnictwie powoduje rosnąca powierzchnia użytków rolnych w poszczególnych gospodarstwach oraz wzrastająca cena siły roboczej, co stwarza potrzebę użycia maszyn o większej wydajności pracy.

Rolnik podejmując decyzję inwestowania w sprzęt do produkcji rolnej musi zastanowić się nad:

- planowaną ilością lat prowadzenia gospodarstwa i posiadaniem następcy zapewniającego ciągłość gospodarstwa, ponieważ sprzęt rol-

niczy amortyzuje się w wieloletnich okresach,

- możliwością rozwoju gospodarstwa w kierunku zwiększenia produkcji rolnej, ponieważ zakup wydajnych maszyn może zmniejszać koszty, poprawić jakość i bezpieczeństwo pracy, natomiast bezpośrednio zwiększenie dochodu musi pociągać za sobą wzrost produkcji,

- możliwością zwiększenia wykorzystania zakupionych maszyn poprzez działalność usługową,

- alternatywą wykorzystania oszczędności wydawanych na maszyny rolnicze, przeznaczeniem ich na zakup dóbr konsumpcyjnych lub na inne inwestycje, również pozarolnicze.

Decydując się na zakup ciągnika o określonej mocy, powinno się wziąć pod uwagę areal użytków rolnych, strukturę upraw, rodzaj gleby. Na zapotrzebowanie na moc ciągnika ma wpływ rodzaj produkcji roślinnej, jak również produkcja zwierzęca, która

zwiększa zazwyczaj intensywność produkcji roślinnej. Ciągnik przy produkcji zwierzęcej potrzebny jest również do transportu zwierząt, pasz, nawozów organicznych. Większość średnich gospodarstw dokonuje zakupu ciągnika w zakresie mocy od 60 do 100 KM, są to pojazdy z napędem na obie osie.

Rolnik podejmując decyzję o kupnie ciągnika i maszyn z nim współpracujących powinien się zastanowić, ile czasu będzie on pracował w ciągu roku i czy ta liczba przepracowanych godzin jest wystarczająca, by zakup był uzasadniony.

Przykład: gospodarstwo rolne o powierzchni 15 ha użytków rolnych, o glebach lekkich i średnich, posiadające strukturę upraw z przewagą zbóż i produkcją zwierzęcą na poziomie 5-10 DJP.

Rolnik decyduje się na odnowienie parku maszynowego poprzez zakup ciągnika rolniczego o mocy ok. 80 KM wraz z osprzętem. Ciągnik ten będzie wykonywał głównie prace uprawowe, transportowe, siew oraz inne prace pomocnicze. Zakładając optymalny dobór maszyn do ciągnika, na podstawie wydajności maszyn, można w przybliżeniu określić, ile godzin będzie on pracował rocznie w tym gospodarstwie:

Orka – 20 h, uprawki przedsięwzię – 10 h, uprawki późniwne – 20 h, siew – 10 h, transport płodów rolnych – 15 h, nawożenie mineralne – 10 h, organiczne – 20 h, prace wewnątrz gospodarstwa – 10 h. Do tego można doliczyć 5 godzin transportu materiałów nierolniczych czy ewentualnego odśnieżania.

Z obliczeń wynika, że zakupiony ciągnik pracuje w tym gospodarstwie ok. 100 h. Obliczenia przyjęto w założeniu niewykonywania prac usługowych i istnienia drugiego ciągnika w gospodarstwie do lżejszych prac.

Źródło: RADA

Potencjał obszarów wiejskich szansą rozwoju

Wiktor Szmulewicz, prezes KRIR, 25 stycznia uczestniczył w zorganizowanym przez Kancelarię Prezydenta RP spotkaniu poświęconym aktualnym problemom obszarów wiejskich.

Spotkanie z organizacjami rolniczymi było częścią Forum Debaty Publicznej pt. „Potencjał obszarów wiejskich szansą rozwoju”. Forum Debaty Publicznej jest formą konsultacji społecznych Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej **Bronisława Komorowskiego**. Zadaniem

forum jest wypracowanie propozycji konkretnych zmian legislacyjnych w istotnych dla kraju kwestiach, które doprowadzą do modernizacji Polski.

Założeniem Forum jest przygotowanie nie rewolucyjnych, ale ewolucyjnych projektów reform, które w znaczący jednak sposób zmodernizują państwo. Wypracowane przez Forum propozycje reform powinny być przemyślane oraz ustalone drogą dialogu społecznego, tak aby były one następnie uchwalone w jak najszerszym porozumieniu i konsensusie.

Forum Debaty Publicznej będzie moderowane przez doradców Prezydenta RP. W ramach forum działać będzie siedem zespołów tematycznych, z których każdy koordynowany będzie przez osobną grupę doradców, będących ekspertami w danej dziedzinie. Będą oni również analizować wnioski płynące z debaty, a następnie rekomendować konkretne propozycje legislacyjne Prezydentowi RP.

Oprac. WOP

ZWROT PODATKU AKCYZOWEGO

Przypominamy, że każdy rolnik, który chce odzyskać część pieniędzy wydanych na zakup oleju napędowego używanego do produkcji rolnej, powinien zbierać faktury VAT za jego zakup.

Najbliższy termin składania wniosków o zwrot podatku akcyzowego to:
1–31 marca 2011 r.

Odpowiedni wniosek należy złożyć do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, w zależności od miejsca położenia gruntów rolnych wraz z fakturami VAT (lub ich kopiami) stanowiącymi dowód zakupu oleju napędowego w okresie od 1 września 2010 r. do 28 lutego 2011 r.,

Limit zwrotu podatku w 2011 r. wynosić będzie:
73,10 zł * ilość ha użytków rolnych

Pieniądze wypłacane będą w terminie **2–31 maja 2011 r.** gotówką w kasie urzędu gminy lub miasta, albo przelewem na rachunek bankowy podany we wniosku.

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Zdaniem prezesa KRIR

Rolniku – Nie zmarnuj danej Ci szansy

W niedzielę 3 kwietnia 2011 roku odbędą się wybory do rad powiatowych izb rolniczych. Rolniku – nie zmarnuj danej Ci szansy! Weź udział w wyborach do Izby Rolniczej. Zaufaniem obdarz najlepszych.

Podstawę prawną działalności samorządu rolniczego w Polsce stanowi ustawa z dnia 14 grudnia 1995 roku o izbach rolniczych (Dz.U. Nr 101, poz. 927 z 2002 r. z późn. zm.). Izby są rolniczym samorządem zawodowym, działającym na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentującym interesy zrzeszonych w nim podmiotów.

Członkami samorządu rolniczego są osoby fizyczne i prawne będące podatnikami podatku rolnego, podatku dochodowego z działań specjalnych produkcji rolnej oraz członkowie RSP posiadający w nich wkłady gruntowe. Przystępuje im prawo kandydowania do rady powiatowej izby rolniczej i uczestniczenia w ich wybieraniu. W gminie, w której powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 4 tys. ha (okręg jednomandatowy) do rady powiatowej izby wybiera się – jednego członka, a gdy przekracza 4 tys. ha (okręg dwumandatowy) wybiera się – dwóch członków tej rady.

W okręgu wyborczym stanowiącym obszar miasta na prawach powiatu, wybiera się tylko – jednego przedstawiciela. W każdym powiecie ziemskim zostanie utworzona rada powiatowa izby rolniczej. W jej skład wejdą rolnicy, którzy w wyborach do tego organu otrzymają największą ilość ważnie oddanych głosów. Rada powiatowa izby wybiera, ze swojego składu, po dwóch delegatów do Wal-

nego Zgromadzenia Wojewódzkiej Izby Rolniczej. Rolnik ubiegający się o mandat członka rady powiatowej izby rolniczej musi wypełnić i złożyć następujące dokumenty: zgłoszenie kandydata, oświadczenie o zgodzie na kandydowanie oraz listę członków zawierającą co najmniej 50 podpisów poparcia.

Druki te można otrzymać w biurach izb rolniczych. Czytelnie wypełnione dokumenty należy złożyć w nieprzekraczalnym terminie do dnia **14 marca 2011 r.** w siedzibach właściwych miejscowo Komisji Obwodowych. Spis członków izby rolniczej uprawnionych do głosowania, zostanie udostępniony do wglądu w siedzibie urzędu gminy (miasta) **najpóźniej do 20 marca 2011 r.** Każdy rolnik może sprawdzić, czy został w nim ujęty i wniesić w tej sprawie zażalenie do Urzędu Gminy, który sporządził spis.

Koleżanki i Koledzy Rolnicy! Nie zmarnujcie możliwości wpływu na ważne dla Siebie sprawy! Weźcie udział w wyborach do izby rolniczej! Swym zaufaniem obdarzcie najlepszych!

SPRZEDAM

- słomę w kostkach ze stodoły
- zbiornik do przechowywania 1200 litrów mleka
- kwotę mleczną

Tel.: 600 99 11 66

Czasopismo Krajowej Rady Izb Rolniczych
Ukazuje się raz w miesiącu.

Polska Wieś

Wydawane i redagowane na zlecenie Krajowej Rady Izb Rolniczych przez zespół „Poradnika Rolniczego”.

Kolportaż – czasopismo dostępne razem z tygodnikiem „Poradnik Rolniczy”

Krajowa Rada Izb Rolniczych
ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa
Tel.: (022) 623 21 65, fax (022) 623 11 55; www.krir.pl

Red. Nacz. Wojciech Petera, tel.: 0606 396 747
e-mail: wojciech.petera@wp.pl
polskawies@poradnik.net.pl

Widziane z Brukseli

Od wielu miesięcy tematem zajmującym priorytetowe miejsce w porządku obrad Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Parlamencie Europejskim jest przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej. Nie inaczej było w ostatnich dniach. Na posiedzeniu Komisji dyskutowaliśmy o kluczowej kwestii finansowania europejskiego rolnictwa po roku 2013. Część spotkania stanowiły pewnego rodzaju warsztaty z udziałem ekspertów akademickich, którzy kolejno prezentowali własne poglądy dotyczące reformy WPR, odnosząc się do komunikatu przedstawionego przez Komisję Europejską w ubiegłym roku. Krytykowano przede wszystkim brak konkretnych propozycji KE dotyczących dopłat bezpośrednich, a wielu członków Komisji AGRI podważało skuteczność tego systemu, pytając m.in. czy dopłaty na pewno zagwarantują rolnikom pewien stały poziom dochodów i czy jesteśmy w stu procentach pewni, kto będzie z nich faktycznie korzystał - rolnik, czy może właściciel ziemi? Odpowiedzi na te pytania są zresztą kluczową kwestią dla polskich rolników, bo w naszym kraju ogromna część dopłat nie trafia w ręce tego, kto faktycznie uprawia ziemię. Konieczne jest więc wypracowanie obiektywnych kryteriów przyznawania wsparcia, z uwzględnieniem zróżnicowanych warunków w poszczególnych pań-

stwach członkowskich. Nad sprawozdaniem dotyczącym przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej pracuje przewodniczący grupy roboczej AGRI w Europejskiej Partii Ludowej, niemiecki eurodeputowany **Albert Dess**, przed którym stoi arcytrudne zadanie wysunięcia takich propozycji, które zadowolą zarówno całą Europę, jak i wszystkie państwa członkowskie z osobna.

Komisja Europejska przedstawiła również sprawozdanie dotyczące umów w sektorze mleczarskim. Zdaniem Komisji, spółdzielnie w UE nie funkcjonują tak, jak powinny. Poprawić sytuację może na przykład połączenie sił i ustanowienie przeciwwagi dla sprzedaży detalicznej, z nawiązaniem „zdrowej” współpracy z producentami. Oczywiście, jak

ostrzegali europosłowie, nie możemy dopuścić do zmonopolizowania rynku przez jedną wielką organizację. Przejrzystość i przepływ informacji, dostęp do danych, elastyczność cen, spójna polityka produkcyjna, wyważenie podaży i popytu - to postulaty zawarte w propozycji Komisji. Kwoty, według przedstawiciela KE obecnego na posiedzeniu Komisji AGRI, nie stanowią odpowiedzi - to system, który zawiodł. Propozycje kontraktów, zdaniem KE, mają na celu zachęcić i nakierować producentów do zagwarantowania sobie pewnej stabilności, przy jednoczesnej elastyczności. Ma to być swojego rodzaju motywacją dla mleczarzy. Jednak umowy nie mogą być obowiązkowe dla wszystkich - jeśli dane państwo zrezygnuje z kontraktowania, to producent nie ma prawa go narzucić. Komisja Europejska pragnie jeszcze w tym roku wypracować konkretne rozwiązania i przedstawić je nam do akceptacji. Na konkretne propozycje musimy więc poczekać, jednak inicjatywa i przedstawienie projektu są jak najbardziej godne poparcia. Tematy związane z pakietem mlecznym omawiałem w Strasburgu z francuskim posłem **M. Dantinem**, zajmującym się tym tematem z ramienia EPP.

Problem w sektorze mięsnyim staje się natomiast coraz większy. Ceny pasz i energii wciąż rosną, a skażenie dioksynami tylko pogor-

szyło sytuację. W obliczu wyzwań żywnościowych i reformy Wspólnej Polityki Rolnej istnieje też dylemat wyboru między zamknięciem Europy na Genetycznie Modyfikowane Organizmy i „dobicie” finansowym osłabionych rolników, a zezwoleniem na żywienie zwierząt paszami zawierającymi GMO i wyrównaniem konkurencji pomiędzy rolnikiem w Unii i rolnikiem w kraju trzecim. Aby przedyskutować ten temat, wraz z pracownikami Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli zorganizowaliśmy w Parlamencie spotkanie europosłów z ekspertami zajmującymi się tą sprawą w polskich ministerstwach. Rozmawialiśmy o stanowisku polskiego rządu odnośnie GMO i obecnym stanie prac legislacyjnych w Parlamentarnych Komisjach Rolnictwa oraz Środowiska. Zakaz bądź zezwolenie upraw GMO i dostaw paszy zawierającej śladowe ilości zmodyfikowanych organizmów ma poza względami etycznymi również ogromne implikacje ekonomiczne. Czas podjąć decyzję, czy całkowicie zamykamy Europę i zakazujemy obecności GMO w uprawach, dostawach pasz i importach produktów spożywczych, czy też zezwalamy rolnikom na samodzielne podjęcie decyzji i zapewniamy im takie same warunki konkurencji, jakie mają rolnicy na innych kontynentach. Decyzja bardzo trudna, jednak nie możemy dłużej uciekać od jej podjęcia.

W świetle coraz trudniejszych warunków dla hodowców odbyła się w Parlamencie kontrowersyjna konferencja na temat hodowli świń i produkcji artykułów z wieprzowi-

ny. Część konferencji stanowiła projekcja filmu pokazującego „schyłek” produkcji zdrowej żywności i poszanowania podstawowych zasad konkurencji oraz dobrostanu zwierząt. Przykład monopolizacji rynku i fatalnego traktowania świń przez wielkoprzemysłowe gospodarstwa stanowiła Polska. Jednakże, przedstawione materiały ukazywały sceny nakręcone na terenie naszego kraju kilka lat temu, w czasach pierwszych transformacji naszej gospodarki do formatu wolnorynkowego, a firma prowadząca wtedy u nas praktyki monopolistyczne to amerykańska firma Smitfield. Rzetelność i aktualność informacji przedstawionych na konferencji (notabene zorganizowanej przez polskich europosłów z frakcji Europejskich Konserwatystów i Reformatorów), stoją więc pod znakiem zapytania. Tym bardziej, że od czasu nakręcenia filmu producent ten musiał zmienić swoje strategie produkcyjne tak, aby były one zgodne z legislacją europejską.

Fakt ten doskonale pokazuje jak wielki potencjał drzemie w ustawodawstwie unijnym - może ono stanowić barierę dla transformacji wielu gospodarstw w przedsiębiorstwa wielkoprzemysłowe. Przy odrobinie wysiłku możemy wpłynąć na zmianę strategii całego łańcucha produkcyjno-żywnościowego, chroniąc środowisko, wspierając rolników i zapewniając bezpieczeństwo żywnościowe.

Jarosław Kalinowski
Poseł do Parlamentu Europejskiego

Rolnicze priorytety 2011

Prezydencja i przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej

W drugiej połowie br. Polska obejmie przewodnictwo w Unii Europejskiej. W tym czasie będą też zapadać ważne decyzje w sprawie przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej w nowej perspektywie finansowej po roku 2013. Mamy jasno sprecyzowane stanowisko i bardzo aktywnie uczestniczymy w dyskusjach na różnych europejskich forach. Opowiadamy się za zdecydowanym uproszczeniem WPR, jej przejrzystością i odejściem od historycznych tytułów do płatności, z czego coraz więcej państw zdaje sobie już sprawę.

Ogłoszone w listopadzie br. przez Komisję Europejską założenia reformy stanowiącym podstawę do dalszej dyskusji. Nie są one tym, czego bym oczekiwał w sprawie zmian. To, co przedstawiono, jest raczej kosmetyką, a nam potrzebna jest rzeczywista reforma, która spowoduje, że europejskie rolnictwo stanie się silne i konkurencyjne. Musi być takie, bo za 20 - 30 lat będziemy potrzebowali dwa razy więcej żywności niż obecnie - i to żywno-

ści wysokiej jakości, takiej, jakiej chce pół miliarda konsumentów w Unii Europejskiej.

W czasie naszej Prezydencji zakończy się też dyskusja dotycząca zmian we Wspólnej Polityce Rybackiej i będą podejmowane decyzje dotyczące przyszłości tego sektora unijnej gospodarki na najbliższe lata.

Promocja

Polska żywność cieszy się stale rosnącą popularnością wśród konsumentów nie tylko w UE, lecz także w krajach trzecich. Wykorzystujemy te możliwości coraz lepiej. Uzyskanie możliwości dostępu do danego rynku to zadanie ministerstwa i podległych mu służb. Natomiast jak one zostaną wykorzystane, zależy już od samych przedsiębiorców. Półtora roku temu udało się wreszcie wypracować i wdrożyć w życie ustawę o funduszach promocji. To kolejna szansa na stworzenie prawdziwych kampanii promocyjnych polskich produktów. W ministerstwie prowadzony jest od lat program Poznaj Dobrą Żywność. Zintensyfikowane działania przynoszą już widoczne skutki. Produkty oznaczone logo programu nie tylko są już

dobrze widoczne na półkach sklepowych, ale i poszukiwane przez konsumentów. Dzięki temu coraz więcej producentów stara się uzyskać ten znak dla swoich wyrobów.

Tegoroczne działania promocyjne zaczynamy od targów „Zielony Tydzień” w Berlinie, na których jesteśmy krajem partnerskim.

Działania promocyjne powinny przyczynić się do jeszcze większej dynamiki sprzedaży naszych produktów rolno-spożywczych, które przynoszą, jako jedyne, dodatni bilans w handlu zagranicznym.

W okresie styczeń-wrzesień 2010 roku wartość sprzedaży artykułów rolno-spożywczych za granicę wyniosła ogółem **9593 mln euro** i wzrosła o 12,7% w porównaniu z analogicznym okresem 2009 roku.

W okresie trzech kwartałów 2010 r. sprowadzone zostały do Polski artykuły rolno-spożywcze na ogólną kwotę **7646 mln euro**, co oznaczało w porównaniu do analogicznego okresu 2009 roku wzrost o 12,2%.

W okresie styczeń-wrzesień 2010 roku saldo w handlu artykułami rolno-spożywczymi osiągnęło poziom plus **1 946,7 mln euro** i było o 14,8% wyższe niż w analogicznym okresie 2009 r. (+1 695,9 mln euro).

Zmiany instytucjonalne

W bieżącym roku planowane jest powołanie jednej inspekcji zajmującej się bezpieczeństwem żywności. Będzie to Inspekcja Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii, która przejmie dotychczasowe obowiązki Głównego Inspektoratu Weterynarii, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

MRiRW

Program Operacyjny Ryby 2007-2013

Lokalne strategie rozwoju obszarów rybackich

Realizacją operacji w ramach wdrażania lokalnych strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR) przygotowanych przez Lokalne Grupy Rybackie mogą być zainteresowani przede wszystkim **mieszkańcy gmin**, które przystąpiły do lokalnych grup rybackich. Realizacja LSROR powinna się przyczynić do poprawienia konkurencyjności i jakości życia na danym obszarze. Oś 4 to dla mieszkańców gmin bogata oferta operacji, na realizację których mogą uzyskać potrzebne środki finansowe. W ramach osi 4 możliwe będzie rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, dofinansowanie już prowadzonej firmy lub rozpoczęcie inwestycji poprawiających sieć usług na obszarze.

Szczególne miejsce wśród beneficjentów osi 4 zajmują **rybacy**. Będą oni mogli liczyć na dofinansowanie operacji związanych z restrukturyzacją działalności gospodarczej i tworzeniem dodatkowych miejsc pracy poza tym sektorem. Ponadto w ramach osi priorytetowej 4 będą finansowane operacje mające na celu podnoszenie wartości produktów rybactwa. Lokalne produkty rybackie nie są często dobrze rozreklamowane, a ich sieć dystrybucji nie jest rozwinięta ze względu na brak środków finansowych. Wskazywały to często w swoich strategiach same LGR. Oś 4 umożliwi zatem rozpropagowanie tych produktów i uczynienie z

nich magnesem gotowego przyciągać rzesze turystów i konsumentów ciekawych nowych smaków i tradycyjnych potraw w nowych odsłonach. Jest to szczególnie ważne dla rodzinnych gospodarstw rybackich, ponieważ stwarza możliwość zwiększenia dochodów i rozszerzenia działalności poza dotychczas prowadzoną. W ten sposób pojawia się dodatkowa szansa na rozwój turystyki i agroturystyki, szczególnie dla gospodarstw i przedsiębiorstw prowadzących działalność rybacką. Warto zauważyć, że rozwój takiej działalności napędza rozwój całej lokalnej gospodarki, od punktów gastronomicznych i atrakcji turystycznych po rozwój lokalnego przemysłu.

Inne możliwości oferowane przez os 4 zainteresują lokalne **organizacje społeczne**. Za przykład może służyć organizowanie kół zainteresowań dla dzieci, tworzenie muzeów czy organizowanie imprez kulturalnych. Organizacje ekologiczne, które są zaangażowane w ochronę lokalnego dziedzictwa przyrodniczego wskazywały w LSROR na chęć realizacji operacji polegających na zabezpieczeniu pomników przyrody oraz odbudowę szlaków wodnych.

Kazimierz Plocke
Sekretarz stanu
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

VII Forum Budownictwa Wiejskiego w Łodzi

Blisko 350 rolników i mieszkańców wsi odwiedziło XVIII edycję Targów Budownictwa INTERBUD w Łodzi. Ich integralną częścią już po raz siódmy było Forum Budownictwa Wiejskiego. Tematem wiodącym tegorocznej edycji forum był dom dla rolnika.

Fachowcy mówili o architekturze zabudowań wiejskich, której tak naprawdę nie ma. Doktor inż. arch. **Joanna Zajączkowska-Molska** i dr inż. arch. **Anna Grabowska** zwracały, między innymi, uwagę na niepokojący fakt braku regionalności

i odchodzenie od „stylu” miejsca. Podkreślały, że równie ważne jest wygodne i estetyczne zagospodarowanie pojedynczego gospodarstwa, jak i ogólny widok i estetyka poszczególnych wsi i regionów.

Aby w ogóle myśleć o budowie czy generalnej przebudowie domu i budynków gospodarczych, potrzebne są finanse. Przykłady, jak je zdobyć, podawał **Michał Ochota**, przedstawiciel Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, a także **Wojciech Petera**, redaktor naczelny „Polskiej Wsi”.

Jak obniżyć koszty eksploatacji budynku stosując nowoczesne technologie i urządzenia, mówili **Tomasz Masłowski** (IBE SYSTEM Sp. z o.o.), **Andrzej Kobryń** (MM Petro Sp. z o.o.), **Jan Kaźmierski** (Poli-Farm Sp. z o.o. Łowicz), a także **Elżbieta Kapczyń-**

ska i **Franciszek Nowak**, przedstawiciele ENECO Poznań. Dużym zainteresowaniem słuchaczy cieszyła się Turbina WT6500 amerykańskiej firmy WindTronics, której dystrybucją zajmuje się firma POLI-FARM z Łowicza.

Honorowym gościem forum był **Stanisław Fontański**, dyrektor

Departamentu Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego.

Wszyscy słuchacze mieli możliwość zwiedzenia targów i zapoznania się z ofertą 326 firm, które prezentowały się w trzech pawilonach wystawienniczych. Wiele osób odwiedzało stoisko Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego,

gdzie oprócz wydawnictw ŁODR, fachowych porad głównie z zakresu uprawy i pielęgnacji roślin, zwiedzający mogli skosztować i zakupić regionalne, wytwarzane tradycyjnymi metodami produkty.

Grażyna Bożyk

Internetowy serwis filmowy KSOW.TV

Ruszył internetowy serwis filmowy pn. „KSOW.TV”, utworzony i prowadzony przez Związek Młodzieży Wiejskiej przy współpracy z Sekretariatem Centralnym KSOW.

Celem KSOW.TV jest emisja filmów edukacyjnych promujących dobre praktyki Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. W miarę rozwoju na

portalu KSOW.TV będzie można obejrzeć coraz więcej filmów poświęconych tej tematyce oraz znaleźć inne informacje dotyczące Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Serwis filmowy jest dostępny pod adresem: <http://www.ksow.tv/>

Źródło: KSOW

Rok weterynarii

Wtym roku świętujemy 250 rocznicę istnienia zawodu lekarza weterynarii. Z tej okazji Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów (DG SANCO) oraz Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (OIE) zorganizują wspólnie szereg działań wskazujących znaczenie weterynarii w systemie ochrony zdrowia. Już teraz w Internecie można zobaczyć filmy promujące zawód lekarza weterynarii wśród szerszej publiczności.

Kształtowanie publicznej świadomości na temat tego, jak ważną rolę w codziennym życiu ludzi odgrywają lekarze weterynarii, jest głównym celem partnerstwa DG SANCO i OIE na rok 2011. W trakcie trwania Światowego Roku Weterynarii, instytucje organizują szereg akcji edukacyjnych, sympozjów, konferencji oraz imprez towarzyszących, podczas których będą mówić nie tylko o problemach współczesnej weterynarii, jej związkach z ochroną zdrowia ludzkiego, ale także o zalecanych i tradycjach zawodu liczącego sobie już 250 lat.

– Istotą naszego partnerstwa jest szerzenie przekazu, że w dzisiejszych czasach lekarze weterynarii odgrywają kluczową rolę w tworzeniu strategii

Jednego Zdrowia (ludzkiego i zwierzęcego). Lekarze weterynarii są jedynymi, odpowiednio wykwalifikowanymi specjalistami, którzy mogą zapewnić zdrowie zarówno zwierząt, jak i ludzi – mówi **Bernard Van Goethem**, Deputy Director General for the Food Chain, DG SANCO.

Sześć klipów ukazujących lekarzy weterynarii w codziennym życiu „Weterynarze w Twoim codziennym życiu” to motto wspólnej aktywności obydwu organizacji. Pierwszym ze wspólnych przedsięwzięć jest stworzenie sześciu krótkich filmów wideo ukazujących różnorodność ról lekarzy weterynarii i wpływ, jaki mają na ludzkie życie. Filmy skupiają się wokół sześciu głównych tematów: hodowla zwierząt, zwierzęta domowe, zarządzanie kryzysowe, kontrola i bezpieczeństwo żywności oraz choroby odzwierzęce.

Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (OIE) postrzega służby weterynaryjne jako globalne dobro publiczne. Wspomniane klipy przekazują tę ideę opinii publicznej w prosty i zrozumiały sposób – podkreśla **Maria Zampagnione**, kierowniczka Działu Komunikacji OIE.

MG

Ponad 100 mld zł z ARiMR na polską wieś

Ponad 100 mld złotych trafiło już na konta polskich rolników za pośrednictwem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od momentu wstąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej – powiedział 18 lutego podczas konferencji prasowej minister **Marek Sawicki**.

– W styczniu „licznik” ARiMR odmierzył 100 mld zł wypłaconych rolnikom, przedsiębiorcom i samorządom. To pieniądze, które przyczyniły się do modernizacji gospodarstw i zakładów przetwórczych – podkreślił minister **Marek Sawicki**.

– To bardzo dobra wiadomość – zaznaczył prezes ARiMR **Tomasz Kołodziej**. – Od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, czyli w perspektywie 2004–2006 i w obecnej 2007–2013, w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na polską wieś wpłynęło ponad 101 mld zł. Dla polskich rolników jest to konkretny efekt naszego członkostwa w UE.

Do końca lutego br. około 85% rolników otrzymała płatności bezpo-

średnie. W pierwszych dniach marca środki otrzymają kolejni beneficjenci, co da blisko 95% wypłat płatności bezpośrednich. – Zakończyliśmy też nabór wniosków w ramach działania Modernizacja gospodarstw rolnych. Spotkaliśmy się, w ramach tego działania, z ogromnym zainteresowaniem ze strony rolników. Wpłynęło do nas około 35 tys. wniosków i jest to największy nabór w historii ARiMR – powiedział **Kołodziej**.

Marek Sawicki przekazał także informację o tym, że w drugiej połowie marca br. rozpocznie się nabór wniosków w działaniu Młody rolnik. – Nowy nabór umożliwi skorzystanie z tych funduszy młodym rolnikom, którzy nie zmieścili się w limicie środków na rok 2010, a których rodzice otrzymali pozytywną decyzję o przyznaniu renty strukturalnej. Nabór będzie realizowany w taki sam sposób, jak w działaniu dotyczącym modernizacji i będzie trwał 60 dni – zaznaczył minister.

Źródło: MRiRW

CROSS-COMPLIANCE – szkolenia dla rolników

Od grudnia 2010 r. do marca 2011 r. konsorcjum w składzie: Małopolska Izba Rolnicza, Małopolskie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego i Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, organizuje cykl dwudniowych szkoleń dla rolników we wszystkich powiatach województwa małopolskiego. Szkolenia organizowane dzięki finansowaniu uzy-

skanemu w ramach PROW 2007–2013 z działania – Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie, na realizację projektu pt. „Konieczność przestrzegania Zasad Wzajemnej Zgodności jako niezbędny warunek uzyskiwania dopłat bezpośrednich – zasięg wojewódzki”.

Źródło: MIR

Nowe stawki VAT w rolnictwie

Zgodnie z przepisami ustawy o podatku od towarów i usług (DzU Nr 54, poz. 535 z późn. zm.) od 1 stycznia obowiązują nowe stawki VAT. Zmiany dotyczą wzrostu stawki podstawowej z 22 do 23%. Na niektóre produkty podniesiona została stawka VAT z 7 do 8%. Wprowadzona została 5-procentowa stawka VAT na produkty rolne. Stawka zwrotu zryczałtowanego do 2013 roku wynosić będzie 7%, a potem 6,5%. W znowelizowanej ustawie brak jest udogodnień dla rolników rezygnujących z zryczałtu.

Obowiązujące od 1 stycznia 2011 stawki VAT w rolnictwie:

Buraki 5%
Mleko 5%
Materiał siewny 5%
Ziarno zbóż (oprócz owsa) 5%
Ziarno rzepaku 5%
Ziemniaki 5%
Zwrot zryczałtowany 7%
Leki weterynaryjne 8%
Nawozy mineralne 8%
Słoma, plewy 8%
Środki ochrony roślin 8%
Usługi rolnicze 8%
Żywiec wieprzowy i wołowy 8%
Usługi weterynaryjne 8 lub 23%
Energia elektryczna 23%
Maszyny, urządzenia, części zamienne 23%
Paliwo 23%
Usługi pozarolnicze 23%

Źródło: MIR

Za innowacje dla rolniczek

Komisja Kobiet Komitetu Copa organizuje już po raz drugi europejski konkurs na innowacje zatytułowany „Nagroda za innowacje dla rolniczek”. Po raz pierwszy nagroda ta została przyznana 15 października 2009 r., przy okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet Wiejskich.

Jak informują organizatorzy, nagroda za innowację ma na celu uwidocznienie roli rolniczek w środowisku wiejskim oraz upowszechnianie innowacji w rolnictwie i w dywersyfikacji.

– Innowacja jest kluczowa dla rolnictwa, które ma być konkurencyjne i sprostać wyzwaniom stojącym przed społeczeństwem, takim jak zmiany klimatu i dostęp do żywności. Mówi się o niej w kontekście inicjatywy Unia Innowacji, jednej z najważniejszych inicjatyw Europy 2020. Wydajne rolnictwo, zdolne do zagwarantowania dostaw żywności, pasz dla zwierząt i biomateriałów (istniejących lub nowych), do ochrony środowiska, dostosowania się do zmian klimatu i łagodzenia ich skutków jest celem tej inicjatywy – mówi **Adriana Bucco**, przewodnicząca komisji Kobiet Komitetu Copa. – Natomiast kobiety pracujące w rolnictwie pełnią fundamentalną rolę w życiu środowiska wiejskiego oraz w gospodarstwie rolnym. Według statystyk, kobiety pracujące w rolnictwie stanowią 43% siły roboczej w UE, a 20% kobiet kieruje gospodarstwami, bez wliczania do tego współmałżonka i rodzinnej siły roboczej, których praca często nie jest liczona, więc pozostaje niewidoczna.

Nominacje do nagrody ustanowionej przez Komitet Copa są otwarte dla wszystkich kobiet członków organizacji wchodzących w skład Komitetu Copa i organizacji partnerskich. Laureatka otrzymuje dyplom i puchar symbolizujące cele Komisji Kobiet Komitetu Copa. Ponadto może korzystać z komunikatów i reklamy nagrody. Informacje te będą publikowane na poziomie UE, aby zapewnić rozpoznawalność przykładów dobrych praktyk i umiejętności kobiet pracujących w rolnictwie w dziedzinie innowacji. Projekt laureatki zostanie również opisany na stronie internetowej Komitetów Copa-Cogeca.

Jury, które składa się z pięciu członków, wśród których znajdują się przedstawiciele instytucji europejskich i uznane osobistości, które dzięki swojej funkcji, zawodowi lub doświadczeniu w rolnictwie mają niezbędne kompetencje, aby ocenić działania lub inicjatywy mogące służyć jako przykład w skali europejskiej w dziedzinie innowacji. Złożone z członków wewnętrznych i spoza organizacji wybiera laureatkę na podstawie wybranych i przekazanych przez Komitet Organizacyjny dossier kandydatur.

Wszystkie kandydatury muszą być wysłane listem poleconym, dostarczone przez kuriera lub osobiście pomiędzy 15 stycznia a 31 marca 2011 r. do godziny 16.00 do Sekretariatu Komitetów Copa-Cogeca (rue de Trèves 61, 1040 Bruxelles, Belgique). Rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród planowane jest we wrześniu 2011 roku.

WOP

Zniesieniu obowiązku wystawiania świadectw zdrowia dla świń przemieszczanych do punktów skupu, o których mowa w pkt. 3.6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania choroby Aujeszkiego u świń (Dz. U. z 2008 r., Nr 64, poz. 397, z późn. zm.) obecnie nie jest możliwe.

Zapewnienie właściwego nadzoru nad przemieszczaniem świń pomiędzy stadami o różnym statusie epizootycznym w odniesieniu do choroby Aujeszkiego, zgodnie z decyzją Komisji nr 2008/185/WE z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie dodatkowych gwarancji w wewnątrzwspólnotowym handlu trzodą chlewną odnoszących się do choroby Aujeszkiego oraz kryteriów przekazywania informacji o tej chorobie (Dz. U. L 59 z 4.3.2008 str. 19 z późn. zm.) jest jednym z wymogów Komisji Europejskiej odnośnie programu zwalczania tej choroby.

Należy podkreślić, że za pośrednictwem punktów skupu świnie mogą być przemieszczane zarówno do rzeźni, jak i do innych stad położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a hodowca lub producent trzody chlewnej sprzedający świnie w punkcie skupu nie posiada wiedzy o dalszym przeznaczeniu zwierząt. Na podstawie świadectw zdrowia, w które zaopatruje się przesyłki świń przemieszczane do punktów skupu, lekarz weterynarii nadzorujący punkt skupu wystawia świadectwo zbiorcze, towarzyszące przesyłce świń do gospodarstwa przeznaczenia lub do rzeźni. Na podsta-

KRIR pyta

Resort rolnictwa odpowiada

wie ww. świadectwa możliwe jest potwierdzenie, że świnie wprowadzone do danego stada pochodzą z gospodarstwa o określonym statusie epizootycznym i zostały przemieszczone zgodnie z zasadami określonymi w ww. programie, tj. ze stada o statusie równym lub wyższym w odniesieniu do stada przeznaczenia. Równocześnie należy podkreślić, że zniesienie obowiązku zaopatrywania przesyłek świń przemieszczanych do punktu skupu w świadectwo zdrowia, mogłoby umożliwić przemieszczenie świń do innego stada, w szczególności przez podmiot zajmujący się pośrednictwem w obrocie zwierząt. Istnieje niebezpieczeństwo, że pośrednicy dokonujący zakupu świń w punkcie skupu, z oficjalnym przeznaczeniem zwierząt do rzeźni, mogą sprzedawać je bez świadectwa zdrowia, np. do tuczu w innych, mniejszych gospodarstwach. Spowoduje to konieczność przeprowadzenia dodatkowych badań, a tym samym przyczyni się do wzrostu kosztów i wydłużenia czasu realizacji przedmiotowego programu.

Ponadto resort rolnictwa uważa, że otrzymanie statusu urzędowo wolnego od tej jednostki chorobowej wymaga również prowadzenia badań monitoringowych i w przypadku niespełnienia wymagań weterynaryjnych status ten może być cofnięty.

Należy podkreślić, że brak kontroli nad przemieszczaniem świń, w szczególności podczas realizacji programu, z jednej strony nie daje moż-

liwości udokumentowania takiego nadzoru przez Inspekcję Weterynaryjną, z drugiej strony może doprowadzić do konieczności ponoszenia kosztów z budżetu państwa w znacznie dłuższym okresie. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi informuje, że od 2011 r. koszty realizacji ww. programu ponoszone są wyłącznie z budżetu państwa, gdyż współfinansowanie z Unii Europejskiej zgodnie z decyzją Rady nr 2006/965/WE z dnia 19 grudnia 2006 r. zmieniającą decyzję 90/424/EWG w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz. Urz. UE L 397 z 30.12.2006, str. 22) zakończyło się z dniem 31 grudnia 2010 r.

W związku z powyższym, nie ma możliwości rezygnacji z obowiązku zaopatrywania w świadectwo zdrowia świń przemieszczanych do punktów skupu, co mogłoby stanowić zagrożenie dla realizacji programu, a co za tym idzie uznania terytorium Polski lub jej regionu za wolne od choroby Aujeszkiego, w szczególności przez brak ścisłego nadzoru nad przemieszczaniem zwierząt między stadami o różnych statusach epizootycznych oraz niedostosowanie programu do wymogów określonych decyzją Komisji nr 2008/185/WE z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie dodatkowych gwarancji w wewnątrzwspólnotowym handlu trzodą chlewną odnoszących się do choroby Aujeszkiego oraz kryteriów przekazywania informacji o tej chorobie.

Oprac. WOP

Z udziałem KRIR

Posiedzenie Prezydium COPA

W dniach 10–11 lutego br. w Sekretariacie Komitetów Copa-Cogeca w Brukseli odbyło się posiedzenie Prezydium Copa. W obradach tej największej w Unii Europejskiej organizacji rolniczej uczestniczyli również przedstawiciele samorządu rolniczego na czele z Wiktorem Szmulewiczem, prezesem KRIR.

Pierwszego dnia obrad dyskutowano między innymi na temat struktury I i II filara WPR oraz o przyszłości płatności bezpośrednich.

Komitety Copa-Cogeca opowiadają się za utrzymaniem dwufilarowej struktury. Pierwszy filar powinien być przede wszystkim ukierunkowany na ekonomiczną rolę produkcji w rolnictwie, to znaczy: zapewnić bezpieczeństwo żywno-

ści, stabilność rynku, zrównoważoną produkcję oraz ekonomiczne podstawy dla rolników. Zważywszy na fakt, że te korzyści publiczne są wspólnie dostarczane przez rolników UE, wynika z tego, że instrumenty w ramach pierwszego filara powinny być instrumentami stosowanymi w całej UE, być dostępne dla wszystkich aktywnych rolników respektujących wymogi w zakresie kwalifikowalności oraz powinny być finansowane przez UE. Instrumenty zarządzania rynkiem oraz płatności bezpośrednie dla rolników, które są niezbędne do realizacji korzyści publicznych, powinny stanowić główne elementy pierwszego filara. Drugi filar powinien być skiero-

wany na dodatkowe instrumenty przeznaczone na realizację głównych celów WPR, ale to wymaga pewnej elastyczności, aby państwa członkowskie mogły wziąć pod uwagę krajowe lub regionalne specyficzne warunki.

Komisja Europejska proponuje, aby przyszłe płatności bezpośrednie dla rolników, płacone w ramach pierwszego filara, składały się z podstawowej płatności związanej z Zasadą Wzajemnej Zgodności, z płatności połączonej z obowiązkowymi działaniami środowiskowymi oraz z dodatkowego wsparcia dla dochodów rolników w strefach charakteryzujących się pewnymi naturalnymi utrudnieniami.

Natomiast Parlament Europejski opowiada się za kontynuacją WPR opartej na dwóch filarach, a o jej sile decydować będzie wprost budżet przeznaczony na realizację postawionych przed nią celów żywnościowych i środowiskowych. Odnosząc się do zaprezentowanego oficjalnie 18 listopada br. Komunikatu Komisji Europejskiej, posłowie sceptycznie oceniają ideę „zazielenienia” I filara, ze względu na brak elastyczności II filara. Komisja chce, aby 30% z I filara zostało przeznaczonych na elementy zazieleniania, co budzi liczne wątpliwości ze strony państw członkowskich. W dyskusji przedstawiono argumenty, iż nowa propozycja Komisji zawarta w Komunikacie wymaga od rolników świadczenia dodatkowych usług środowiskowych, jakim jest zazielenienie. To mogłoby doprowadzić jedynie do dalszego wzrostu kosztów ponoszonych przez rolników i w konsekwencji osłabić ich konkurencyjną pozycję. Rolnicy chcą odpowiedzieć na wyzwania w zakresie zmian klimatu i środowiska, ale powinny one być dobrowolne w ramach drugiego filara WPR.

Początek drugiego dnia posiedzenia Prezydium Copa-Cogeca zdominowała również dyskusja na temat przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej. **Wiktor Szmulewicz** w swo-

im wystąpieniu podkreślił, że priorytetem dla Polski jest stabilizacja na poszczególnych rynkach rolnych. Mówił też na temat zarządzania rynkiem jako wspólnym elementem dla wszystkich krajów członkowskich. Zdaniem Szmulewicza, nowa Wspólna Polityka Rolna musi być bardziej nastawiona na rozwój gospodarstw rolnych w Europie, a nie jedynie na zapewnienie im dalszej egzystencji, a także zwrócił uwagę, że globalny popyt na żywność będzie nadal wzrastał w przyszłości, i w związku z tym UE powinna być w stanie przyczynić się do zaspokojenia tego popytu.

Natomiast **Andrzej Górczyński**, członek zarządu KRIR, stwierdził, iż kluczowe jest zachowanie i poprawa zdolności produkcyjnej rolnictwa unijnego, w szczególności popieranie działań młodych rolników, przy jednoczesnym respektowaniu zobowiązań UE wynikających z międzynarodowych porozumień handlowych oraz spójności polityki na rzecz rozwoju, a „zazielenienie WPR” powinno być dobrowolne i usytuowane w II filarze, a nie obligatoryjne.

Dyskutowano też na temat sytuacji na rynku cukru i o instrumentach zarządzania.

Oprac. WOP

■ **Często powtarza pan, że praca na stanowisku Marszałka to służba ludziom i regionowi. Jakie priorytety służące Podkarpaciu stawia Pan przed sobą i kierowanym przez Pana Zarządem Województwa Podkarpackiego?**

– Podkarpackie zamieszkuje obecnie ponad dwa miliony Polaków. Funkcja Marszałka Województwa obliży mnie do tego, aby jak najlepiej służyć wszystkim mieszkańcom tego regionu. Wierzę, że przy

Jestem przekonany, że dzięki właściwej polityce regionalnej, wykorzystaniu Funduszy Europejskich i współdziałaniu z instytucjami otoczenia biznesu uda nam się wykorzystać historyczną szansę, jaką stwarzają wielkie inwestycje infrastrukturalne. Musimy – jako samorząd szczebla wojewódzkiego – tak modernizować i przebudowywać sieć dróg wojewódzkich, aby impuls rozwojowy przenosił się harmonijnie na teren całego regionu.

Jestem dumny, że będę mógł

na listę projektów kluczowych dałoby realną szansę na jego powstanie. To oczywiście kwestia wymagająca jeszcze wielu konsultacji.

■ **Samorząd Województwa Podkarpackiego realizuje szereg przedsięwzięć poprawiających innowacyjność i konkurencyjność naszego regionu w Europie, ale Podkarpacie to nie tylko „Dolina Lotnicza”, ale przede wszystkim tradycy-**

– Dzięki PROW 2007 – 2013 podkarpackie wsie zyskały szansę na szybszą modernizację i dostosowanie się do współczesnych wymogów konkurencyjności.

Samorząd Województwa Podkarpackiego uczestniczy we wdrażaniu sześciu działań PROW. Dzięki działaniom „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” wdrażanym przez Samorząd Województwa Podkarpackiego, poprawia się jakość życia mieszkańców obszarów wie-

nych oraz bezpieczeństwem mieszkańców gminy Gawłuszowice i Boro-wa. Za ponad 8 mln zł zostaną wykonane obwałowania rzeki Stary Brę i Wisłoki.

■ **Jak ocenia pan Marszałek sprawność wykorzystania środków przez Lokalne Grupy Działania, działające w ramach LEADER w naszym regionie?**

– Lokalne Grupy Działania są bardzo młodymi strukturami administracyjnymi. Funkcjonują dopiero

Służyć mieszkańcom naszego regionu

Rozmowa
z MIROSLAWEM
KARAPYTĄ
– Marszałkiem
Województwa
Podkarpackiego

dobrej współpracy z podkarpackimi samorządami i lokalnymi społecznościami uda nam się wspólnie zmienić oblicze Podkarpacia, tak by stało się miejscem jeszcze bardziej atrakcyjnym dla mieszkańców, inwestorów i turystów.

Moją ambicją jest doprowadzenie do powstania na Podkarpaciu szpitala klinicznego w oparciu o już istniejące oddziały kliniczne i przy współpracy z Uniwersytetem Rzeszowskim, który powinien rozwinąć i wzmocnić kadrowo medyczne kierunki studiów. Wobec braku takiego szpitala z terenu województwa „odpływa” wielu pacjentów i znaczące środki z NFZ wędrują za nimi do innych placówek medycznych poza województwem.

Drugim priorytetem zaczynającej się właśnie kadencji samorządu będzie wsparcie dla projektu budowy podkarpackiego odcinka drogi Via Carpatia. W tej sprawie odbyłem niedawno w Brukseli konsultacje z przedstawicielami innych regionów Polski Wschodniej. Ta droga ma dla Podkarpacia szczególne znaczenie, gdyż w pobliżu Rzeszowa przebiega europejska trasa Wschód-Zachód, czyli autostrada A4. Teraz chodzi o to, aby przygotować mocne wsparcie regionalne dla wniosku rządu o wpisanie Via Carpatia do europejskiej sieci korytarzy transportowych TEN-T. Gdyby tak się stało, to w następnej perspektywie finansowej UE moglibyśmy liczyć na sfinansowanie tego projektu, w który zaangażowanych jest już 7 krajów Wspólnoty. Prowadzimy też działania, aby do TEN-T wpisać także linię kolejową Rzeszów – Warszawa przez Ocice, która uzupełniłaby sieć komunikacyjną województwa o bezpośrednie połączenie kolejowe ze stolicą. Jeśli dodać do tego modernizowany port lotniczy w Jasionce – w ciągu najbliższych lat nasz region posiadałby solidną infrastrukturę komunikacyjną, która jest fundamentem rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego. Gdzie są dobre drogi, tam jest życie, ruch, rozwój.

przez najbliższe lata wpływać na rozwój Podkarpacia w czasie tak ważnych przemian.

■ **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013 to ogromna szansa na rozwój regionu. Jak ocenia pan stan wdrażania RPO WP na półmetku jego realizacji?**

– RPO WP to największy unijny program realizowany w naszym regionie. Dzięki niemu Podkarpackie zyskało szansę na to, by w szybszym tempie nadrobić cywilizacyjny dystans, jaki dzieli nas od najbardziej rozwiniętych regionów UE.

Uważam, że jesteśmy na dobrej drodze, aby znaleźć się w ścisłej czołówce województw najlepiej wykorzystujących pieniądze w ramach regionalnych programów operacyjnych. Cieszę się, że jako marszałek województwa podkarpackiego będę miał realny wpływ na wykorzystanie tych środków. Wiem, jak ważne i odpowiedzialne to zadanie. Pragnę jednak zapewnić, że wszelkie decyzje, w tym dotyczące RPO WP będziemy podejmować z myślą o korzyściach wszystkich mieszkańców naszego regionu.

■ **Jakie inwestycje realizowane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego wpisuje pan marszałek na listę zadań kluczowych czyli do tzw. pilnej realizacji w 2011 r.?**

– Zarząd Województwa Podkarpackiego dokona przeglądu inwestycji wpisanych na indykatywną listę projektów kluczowych województwa podkarpackiego. Co do niektórych niewątpliwie trzeba będzie dokonać weryfikacji.

Zawsze wyraźnie podkreślałem potrzebę budowy szpitala klinicznego w naszym regionie. Jesteśmy bowiem jednym z niewielu województw, które takiego szpitala nie posiadają, a wpisanie tej inwestycji

ny rolniczy region. Jakie inicjatywy w pierwszej kolejności będzie podejmował Samorząd Województwa w zakresie wspierania rolnictwa i ochrony środowiska?

– W kwestii ochrony środowiska naturalnego w województwie podkarpackim, problemem jest – szczególnie w niektórych miastach regionu – zanieczyszczenie powietrza. Dla stworzenia ram prawnych w zakresie eliminacji tego zagrożenia przyjmowane będą programy redukcji zanieczyszczeń. Dotyczyć to będzie w szczególności dużych miast województwa, jak: Rzeszów, Przemyśl, Nisko, Mielec, Dębica czy Jasło. Mam nadzieję, że planowane w przyszłym roku zmiany prawa w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami, pozwolą skutecznie realizować te cele oraz wdrożyć wojewódzkie programy gospodarki odpadami.

Utrzymanie i ochrona środowiska naturalnego jest niezbędnym warunkiem dla zapewnienia i rozwoju rolnictwa w naszym województwie. Jako Samorząd Województwa będziemy wspierać rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich m.in. poprzez: dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE, wspieranie rozwoju rynku rolnego oraz ochrony wartości przyrodniczych i historycznych regionu, a także wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem potencjału gospodarstw rolnych.

■ **Jak ocenia pan dotychczasowe wdrażanie samorządowej części PROW 2007 – 2013? Czy środki, które dotychczas wpłynęły w ramach działania, np. „Odnowa i rozwój wsi”, „Scalanie gruntów”, czy też „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” zmieniły wizerunek podkarpackich wsi?**

skich naszego regionu. W ramach tych dwóch działań podpisanych zostało już 348 umów o dofinansowaniu projektów na ponad 274 mln zł. Wartość realizowanych projektów przekroczyła natomiast 453 mln zł.

Nie ma chyba gminy w naszym województwie, która nie skorzystałaby z możliwości finansowania projektów w ramach tych działań. Efekty ich realizacji widać już dziś. To wyremontowane świetlice, nowe boiska sportowe, odnowione parki i miejsca wypoczynku. To także wiele kilometrów sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, zmodernizowanych oczyszczalni ścieków, a także oświetlone ulice w oparciu o najnowsze technologie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Ważnym rezultatem wdrażania PROW w naszym województwie jest poprawa konkurencyjności rolnictwa poprzez scalanie gruntów oraz ochronę przeciwpowodziową terenów rolniczych. W ramach tego działania zagospodarowano już prawie 44 mln zł, co stanowi niemal 33 proc. środków dostępnych dla województwa podkarpackiego w ramach PROW 2007 – 2013.

■ **Właśnie o ochronę przeciwpowodziową chciałabym zapytać. Jakie działania w 2011 r. będzie podejmował Samorząd Województwa Podkarpackiego na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego mieszkańcom regionu?**

– W następnym roku zakończymy realizację zadań w ramach siedmiu projektów współfinansowanych ze środków RPO WP. Dzięki tym przedsięwzięciom, realizowanym za ponad 57 mln zł, przed powodzią zostaną zabezpieczone tereny gmin: Boro-wa, Czermin, Wadowice Górne, Rado-myśl Wielki, Baranów Sandomierski, Gorzyce i Tarnobrzeg. Będziemy także kontynuować realizację zadań związanych z usuwaniem szkód powodziowych powstałych w infrastrukturze przeciwpowodziowej w regionie w 2010 roku.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za niemal 90 mln zł poprawimy ochronę przeciwpowodziową miasta i gminy Mielec. Efektem tych prac będzie budowa i przebudowa istniejących obwałowań przeciwpowodziowych Wisłoki. Również w ramach tego programu rozpoczniemy realizację projektu mającego na celu zabezpieczenie przed powodzią miasta Rzeszowa i gminy Tyczyn. Dzięki temu za ponad 42 mln zł zostanie ukształtowane koryto rzeki Strug na długości niemal 9 km.

W ramach PROW 2007-2013 będą realizowane projekty związane z poprawą ochrony użytków rol-

od dwóch lat. Powstały dla potrzeb realizacji podejścia LEADER w ramach PROW 2007-2013. Ich rolą i celem jest pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich poprzez oddolne planowanie rozwoju na terenach objętych ich działalnością. Takich grup mamy w województwie podkarpackim 31. W ub.r. te stowarzyszenia zostały zobowiązane do opisania kierunków, metod i sposobów realizacji założonych celów rozwoju w dokumentach pod nazwą Lokalne Strategie Rozwoju. Obecnie są one w fazie realizacji. Kwota jaka jest przeznaczona do wydatkowania na ich realizację to ponad 210 mln zł. Bardzo ważnym elementem realizacji strategii jest fakt, że wyboru projektów dokonują same LGD.

Należy wyraźnie podkreślić, że LGD stały się bardzo ważnym partnerem dla Samorządu Województwa Podkarpackiego. Wiele imprez związanych z tradycją, przeniesieniem dobrych praktyk, czy rozwojem tożsamości lokalnej, realizowane jest właśnie z dużą pomocą i dużym zaangażowaniem LGD.

■ **W sierpniu 2010 r. KE zarejestrowała „Podkarpacki Miód Spadziowy” w prestiżowym unijnym rejestrze. Czy zdaniem pana marszałka prężna promocja żywności wysokiej jakości, ekologia i agroturystyka to recepty na lepsze jutro dla naszego rolnictwa?**

– Rynek produktów ekologicznych staje się coraz bardziej znaczącą gałęzią podkarpackiego rolnictwa, które zmienia się i dostosowuje do nowych potrzeb i oczekiwań konsumentów. Podkarpackie znajduje się w ścisłej czołówce regionów pod względem liczby ekologicznych gospodarstw rolnych. Na terenie województwa podkarpackiego obecnie funkcjonuje ponad 2 tys. gospodarstw ekologicznych. Powstawaniu takich gospodarstw sprzyja nie tylko czysta, nieskażona przyroda, ale także przedsiębiorczość podkarpackich rolników. Wielu z nich właśnie w rolnictwie ekologicznym i agroturystyce widzi przyszłość dla swoich gospodarstw.

Jestem przekonany, że zarówno rolnictwo ekologiczne, jak też agroturystyka, będą stawały się coraz prężniej funkcjonującą dziedziną życia gospodarczego Podkarpacia. Jako marszałek województwa mocno trzymam kciuki za podkarpackich rolników, którzy chcą rozwijać swoje gospodarstwa w oparciu o ekologiczne sposoby produkcji.

■ **Dziękuję za rozmowę.**

Lucyna Rudny
Podkarpacka Izba Rolnicza

Nowe logo rolnictwa ekologicznego, nowe perspektywy

Euroliść – nowe logo rolnictwa ekologicznego, zanim jeszcze zostało wybrane w konkursie internetowym, budziło wiele emocji: od negatywnych: „Co to jest? Z niczym się nie kojarzy!” do manii używania logo nieomal wszędzie: od długopisu i wizytówek do reklam na ciężarówkach. Od dnia 1 lipca 2010 r. euroliść autorstwa niemieckiego studenta **Dušana Milenkovića** jest we wszystkich krajach Unii

konsumentów duńskich – 130 euro na mieszkańca rocznie lub konsumentów niemieckich – 70 euro rocznie. Polskim konsumentom daleko jeszcze nawet do średniej europejskiej – 25,8 euro. U nas wydatki na produkty rolnictwa ekologicznego wynoszą według danych szacowanych zaledwie 1 euro na głowę. Niestety... 1 euro to nie pomyłka. Powodów tego stanu rzeczy jest wiele. Po pierwsze, w porównaniu z Niemcami, Duńczykami i Włochami, rozwój rolnictwa ekologicznego zaczął się dwadzieścia lat później, bo dopiero w latach osiemdziesiątych. W 1994 r., gdy Austria wchodziła do Unii Europejskiej i liczba gospodarstw ekologicznych wzrosła dzięki wsparciu w ramach programu rolnośrodowiskowego w ciągu jednego roku z 11 tys. na 20 tys., polscy rolnicy ekologiczni nawet nie marzyli o dotacjach do rolnictwa ekologicznego. Gdy Polska weszła do Unii Europejskiej i wreszcie dotacje dla rolnictwa ekologicznego stały się interesującą zachętą do przestawiania gospodarstw na metody ekologiczne, w Niemczech, Włoszech i Francji rolnicy byli już na innym etapie rozwoju – udoskonalali metody przede-

twórstwa „farmerskiego”, rozwijali nowoczesne sposoby sprzedaży przez dostawy do domów klientów i możliwości sprawdzania w internecie, z którego gospodarstwa i od której krowy czy kury pochodzi mleko czy jajko właśnie kupione w sklepie. A więc – mamy dużo do nadrobienia.

Rolnicy ekologiczni z dużym stażem, którzy stawiali pierwsze kroki w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, mają już swoje grono odbiorców – prywatni klienci, sklepy, przetwórci. Dziś do biznesu ekologicznego wracają już ich dzieci, rozwijają handel hurtowy i internetowy, uczestniczą w projektach międzynarodowych. Jednak spora grupa rolników ekologicznych nie bardzo wie, gdzie sprzedać produkty, bo „nie ma zainteresowania”.

Dorota Metera

Kilku poważnych inwestorów interesuje się terenami inwestycyjnymi w powiecie kaliskim. Najbardziej oblegane są gminy Opatówek i Żelazków.

Już nie tylko tradycyjna branża owocowo-warzywna będzie kojarzyć się z powiatem kaliskim. Terenami w okolicy Kalisza zainteresowane są również firmy zajmujące się branżą spożywczą i lotnictwem.

Powiat i jego gminy są coraz bardziej skuteczne w przyciąganiu inwestorów, a trzeba przyznać, że ostatnie wydarzenia pozytywnie wpływają na

Krzysztof Nosal – starosta kaliski

Powiat kaliski przyjazny inwestorom

rozwoj przedsiębiorczości w powiecie kaliskim.

– Przedsiębiorcy sami zgłaszają się i pytają o tereny, na których mogliby rozwijać swoją działalność. A terenów pod inwestycje w powiecie kaliskim jest dużo.

Mamy przecież podstrefę Łódzkiej Strefy Ekonomicznej, gdzie do 2014 roku powstanie fabryka słodyczy. Ma tam znaleźć zatrudnienie 250 osób. Fabrykę za około 80 milionów złotych na wybudować spółka Colian Centrum Logistyczne – przyznaje starosta kaliski **Krzysztof Nosal**.

Ale to nie wszystko, bo oprócz utworzenia fabryki słodyczy w gminie Opatówek, stworzone będzie również nowoczesne laboratorium oraz magazyny o łącznej powierzchni blisko 25 tys. metrów kwadratowych. To znaczący inwestor dla gminy Opatówek, który da zatrudnienie mieszkańcom całego powiatu kaliskiego. I jak się okazuje, nie jedyny inwestor zainteresowany terenami w powiecie.

– Lokowaniem dużych pieniędzy w gminie Opatówek zainteresowany jest również inwestor, który chce utworzyć zakład produkcyjny branży spożywczej produkujący piwo, napoje, soki i wodę – dodaje starosta kaliski Krzysztof Nosal.

W powiecie kaliskim powstały już sortownie i przechowownie warzyw i owoców. A przemysł ogrodniczo-warzywny rozwija się od lat. Teraz powiat kaliski może również rozświlić przemysł lotniczy. Rozmowy o ulokowaniu na terenach gminy Żelazków firmy z Wielkopolskiego Klastra Lotniczego już trwają. Członkowie Zarządu Klastra szukają 20-hektarowego terenu, gdzie mogłyby powstać kolejne zakłady z branży lotniczej. Starosta kaliski Krzysztof Nosal zaangażował się w tę sprawę i przyznaje, że jest duże zaintereso-

wanie firm inwestowaniem pieniędzy w powiecie kaliskim.

– Nie ukrywam, że spotkałem się już z prezesem **Bogdanem Zmysłonym** i **Michaelem Miaskiem**. Rozmawialiśmy o terenach inwestycyjnych dla klastra i zadeklarowałem pomoc w ich poszukiwaniu. To oczywiście wstępna faza i nie chciałbym jeszcze budzić wielkich nadziei, ale niewątpliwie jest postęp w sprawie. Rozmawiam już z Agencją Nieruchomości Rolnych z Poznania na temat gruntów inwestycyjnych. 20-hektarowy teren byłby optymalny dla przedstawicieli klastra. Niestety, nie może on być oddalony od Kalisza o kilkanaście kilometrów – dodaje starosta kaliski.

Jeśli inwestorzy zdecydowali się ulokować w gminie Żelazków, to nad dobrym połączeniem drogowym już czuwa starosta kaliski. Dwa projekty drogowe dofinansowane z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego już powstają. Budowana jest droga Zbiersk-Morawian-Kozminek oraz Kokanin-Zduń, która łączy dwie drogi krajowe nr 12 i nr 25.

– Doświadczenie krajów zachodnich pokazuje, że wystarczy impuls jednej firmy, by zachęcić do inwestowania kolejne z danej branży – przyznaje starosta.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Kaliszu już kształci młodych ludzi właśnie w kierunku technicznym związanym z lotnictwem. A potrzeby kadrowe zapewne są, bo w Kaliszu już funkcjonują firmy produkujące podzespoły dla przemysłu lotniczego, które zatrudniają już kilka tysięcy pracowników. Są to firmy Pratt&Whitney, Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PSL Kalisz”, MEYER TOOL Poland oraz Vac Aero Kalisz.

P. K.

Europejskiej obowiązkowym elementem oznakowania produktów rolnictwa ekologicznego. Wprawdzie na półkach sklepów można zobaczyć jeszcze produkty ze „starym” logo rolnictwa ekologicznego, ale produkty tak oznakowane można sprzedawać do wyczerpania się zapasów, a stare etykiety, wydrukowane przed 1 lipca 2010 r. należy zużyć w ciągu 2 lat. A zatem od 1 lipca 2012 r. konsumenci europejscy będą rozpoznawać produkty ekologiczne po jednoznacznym euroliści w modnym, zielonym kolorze. W polu widzenia logo konsument może znaleźć inne ważne informacje: numer identyfikacyjny jednostki certyfikującej, która kontrolowała producenta oraz oznaczenie miejsca pochodzenia surowców w formie np. „rolnictwo UE”, „rolnictwo-Polska”, „rolnictwo spoza UE” lub „rolnictwo UE/spoza UE”. Na początek wydaje się to trudne, lecz po chwili zastanowienia konsument z pewnością wyczyta się w oznakowaniu, by przekonać się, czy ulubione musli są na pewno polskie czy może „unijne”, a sok jabłkowy pochodzi z polskich jabłek, choć znajduje się w butelce z niemiecką etykietą.

Po zniknięciu granic dla wymiany handlowej, na półkach polskich sklepów ekologicznych pojawiło się wiele atrakcyjnych produktów włoskich, niemieckich i holenderskich. Nic dziwnego, gdyż powierzchnia upraw w 2010 r. – ponad 1 milion ha, ponad 42 000 gospodarstw i 5000 przetwórci w połączeniu z łagodnym klimatem i wieloletnią tradycją, to olbrzymi potencjał produkcyjny rolnictwa ekologicznego. W 2008 r. wartość sprzedaży produktów rolnictwa ekologicznego osiągnęła 2 miliardy euro, co w przeliczeniu na jednego obywatela daje 33 euro. Włochom daleko jeszcze do przeciętnej wartości zakupów

Europejskiej obowiązkowym elementem oznakowania produktów rolnictwa ekologicznego. Wprawdzie na półkach sklepów można zobaczyć jeszcze produkty ze „starym” logo rolnictwa ekologicznego, ale produkty tak oznakowane można sprzedawać do wyczerpania się zapasów, a stare etykiety, wydrukowane przed 1 lipca 2010 r. należy zużyć w ciągu 2 lat. A zatem od 1 lipca 2012 r. konsumenci europejscy będą rozpoznawać produkty ekologiczne po jednoznacznym euroliści w modnym, zielonym kolorze. W polu widzenia logo konsument może znaleźć inne ważne informacje: numer identyfikacyjny jednostki certyfikującej, która kontrolowała producenta oraz oznaczenie miejsca pochodzenia surowców w formie np. „rolnictwo UE”, „rolnictwo-Polska”, „rolnictwo spoza UE” lub „rolnictwo UE/spoza UE”. Na początek wydaje się to trudne, lecz po chwili zastanowienia konsument z pewnością wyczyta się w oznakowaniu, by przekonać się, czy ulubione musli są na pewno polskie czy może „unijne”, a sok jabłkowy pochodzi z polskich jabłek, choć znajduje się w butelce z niemiecką etykietą.

Po zniknięciu granic dla wymiany handlowej, na półkach polskich sklepów ekologicznych pojawiło się wiele atrakcyjnych produktów włoskich, niemieckich i holenderskich. Nic dziwnego, gdyż powierzchnia upraw w 2010 r. – ponad 1 milion ha, ponad 42 000 gospodarstw i 5000 przetwórci w połączeniu z łagodnym klimatem i wieloletnią tradycją, to olbrzymi potencjał produkcyjny rolnictwa ekologicznego. W 2008 r. wartość sprzedaży produktów rolnictwa ekologicznego osiągnęła 2 miliardy euro, co w przeliczeniu na jednego obywatela daje 33 euro. Włochom daleko jeszcze do przeciętnej wartości zakupów

Zaufaj jakości!

Główne powody do stosowania nawozów wapniowych oferowanych przez firmę OMYA:

- Zwiększa plon do 25%
- Zmniejszenie zużycia nawozów NPK poprzez większą przyswajalność pierwiastków
- Ograniczenie występowania chorób i zwiększenie efektywności działania herbicydów

Wszystkie nasze nawozy są to formy węglanowe (nieprzetworzone), więc mogą być stosowane bez ograniczeń także w rolnictwie ekologicznym.

Nawozy granulowane

Kreda nawozowa granulowana:

Granul – kreda nawozowa (dostępna luzem)			Granulak Grade 0 Extra – kreda nawozowa (dostępna w opakowaniach: 10kg, 25kg, 40kg, BB 600kg, 1000kg, 1500kg)			Granulak Standard – kreda nawozowa (dostępna w opakowaniach: 10kg, 25kg, 40kg, BB 600kg, 1000kg, 1500kg)		
Węglan wapnia	CaCO ₃	80%	Węglan wapnia	CaCO ₃	92%	Węglan wapnia	CaCO ₃	83%
Węglan magnezu	MgCO ₃	5%	(52,5% CaO)			Węglan magnezu	MgCO ₃	5%
Woda	H ₂ O	10%	Węglan magnezu	MgCO ₃	1,5%	Woda	H ₂ O	9%
Tlenek krzemu	SiO ₂	3%	Woda	H ₂ O	<5%	Tlenek krzemu	SiO ₂	1,5%
Reaktywność		80%	Tlenek krzemu	SiO ₂	1,5%	Reaktywność		80%
pH		8,5-9,5	Reaktywność		90%			

Kreda nawozowa granulowana z magnezem i siarką

Granulak S – kreda nawozowa z siarką (dostępna luzem)			Granulak S PLUS – kreda nawozowa z siarką (dostępna luzem)			Granulak Grade S Extra – kreda nawozowa z siarką (dostępna w opakowaniach: 10kg, 25kg, 40kg, BB 600kg, 1000kg, 1500kg)		
Węglan wapnia	CaCO ₃	68%	Węglan wapnia	CaCO ₃	40%	Węglan wapnia	CaCO ₃	55%
Węglan magnezu	MgCO ₃	1-2%	Wapń	Ca	29%	Suma składników		
Siarka	S	4%	Siarka	S	10,5%	odkwaszających	CaO+MgO	30%
Woda	H ₂ O	10%				Siarka	S	7%
Tlenek krzemu	SiO ₂	3%				Woda	H ₂ O	<5%
pH		8,0-9,5						

Biuro: ul. Krucza 16/22, 00-526 Warszawa, tel. (0 22) 525 89 00, fax (0 22) 525 89 10 do 11, dział sprzedaży: (0 22) 525 89 14,
Konsultacje: Przemysław Gawlas, tel. 0 600 039 618, Bogumiła Nestorowicz, tel. 0 600 837 695

Porozmawiać ze zwierzętami

Termin „dobrostan zwierząt” zagościł na dobre w rozmowach doradców rolniczych i rolników. Rok 2013, od kiedy normy dobrostanu mają obowiązywać, zwiastuje liczne zmiany, które musimy nie tylko wykonać w budynkach inwentarskich, ale przede wszystkim zmienić naszą mentalność i stosunek do zwierząt.

Przez ostatnie 50 lat w technologii utrzymania zwierząt następowały liczne zmiany. Jesteśmy przed kolejnymi, uważam, że większość z nich jest zasadnych. Liczne informacje w mediach ukazujące bezmyślne i bestialskie zachowanie ludzi w stosunku do zwierząt jest najlepszym dowodem, że w tej materii mamy dużo do zrobienia. Sami doświadczamy sytuacji, w których widzimy, że zwierzęta są traktowane jak przedmioty, jak by były niewrażliwe na stres i warunki, w jakich bytują.

W szkoleniach, które organizujemy w ramach konsorcjum z Małopolskim Stowarzyszeniem Doradztwa Rolniczego i Małopolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego pod tytułem: „Konieczność przestrzegania Zasad Wzajemnej Zgodności jako niezbędny warunek uzyskiwania dopłat bezpośrednich – zasięg wojewódzki” są doskonałą okazją do dokonania analizy przystosowania małopolskich gospodarstw do norm dobrostanu.

W swej 35-letniej pracy doradczej widziałem wiele gospodarstw, w których rolnik traktował swoje zwierzęta więcej niż dobrze. Po wejściu do obory, stajni czy chlewni, po reakcji zwierząt, od razu widać, jakie są relacje pomiędzy rolnikiem a zwierzętami. Emocjonalne więzi widać przede wszystkim w hodowli koni i bydła mlecznego. Wynika to z faktu długiego przebywania zwierząt w gospodarstwie. Przebywając w gospodarstwie kilka lat, często od urodzenia aż do śmierci, zwierzę staje się częścią gospodarstwa wraz z całym kontekstem emocji w relacjach między całą rodziną rolnika. Trudno o taką więź w produkcji trzody chlewnej czy drobiu, kiedy okres ten wynosi kilka miesięcy. Według moich obserwacji, sukces

wsamym końcu pracownicy najemni. Spotkałem w gminie Alwernia hodowcę bydła mlecznego, który twierdził, że dla niego hodowla, codzienny kontakt ze zwierzętami to cały świat. Spędził przy ich obsłudze całe życie nie z przymusu, ale dlatego, że chciał i lubił. Zwierzęta nie są w jego gospodarstwie przedmiotami, są czymś więcej, i widać to po kondycji, zdrowotności, a przede wszystkim wielkości produkcji. Niestety w większości przypadków taka więź emocjonalna jest rzadkością. Najczęściej widziałem traktowanie przez rolnika zwierząt gospodarskich przez pryzmat ekonomii, litry, kilogramy przerostu – to decyduje, czy zwierzę w gospodarstwie jest akceptowane, czy nie.

Stan techniczny obiektów inwentarskich poza nowo wybudowanymi obiektami pozostawia wiele do życzenia. W większości to stare budynki mające więcej niż 20 lat, budowane z tradycyjnych materiałów budowlanych, pustak, cegła, bez uwzględnienia norm zoohigieny. Ocenialiśmy też

w dojarni wyłożone są substancjami antypoślizgowymi. Zawartość szkodliwych gazów NH_3 , H_2S , CO_2 badałem detektorem gazów iBRiDNX6. Parametry oświetlenia, wilgotności, temperatury i głośności mierzyłem wskaźnikiem uniwersalnym 4IN1. Przekroczenie norm szkodliwych gazów stwierdziłem w chlewniach i w starych budynkach. Przekroczenie norm dwutlenku węgla stwierdziłem w jednej starej obo-

rze z krowami mlecznymi. Przekroczenie norm świadczyło o złej wentylacji. Niespełnienie normy oświetlenia stwierdziłem w jednym przypadku w cielętniku. Badania przeprowadzone były w okresie zimowym. W najtrudniejszym okresie dla wentylacji, kiedy większość drzwi i okien jest pozamykana, a więc nie ma zjawiska wentylacji grawitacyjnej. W jednej z obór chanardy (wentylacja grawitacyjno-dyflakcyjna) dawały sobie doskonale radę z prawidłową wentylacją.

Gospodarstwo I

Produkcja mleka, kwota 510 000 l mleka, 80 krów, średnia wydajność od krowy ok. 6000 l mleka, obora wolnostanowiskowa na głębokiej ściółce, adaptowana z wiaty, jedna ściana obory wolna, na okres zimy zasłonięta folią lub plandeką. Cielętnik znajdujący się w starym budynku pamiętającym XIX wiek nie spełnia norm oświetlenia. Na większości uczestników obiekt robił bardzo złe wrażenie, niedostateczna ilość ściółki powodowała, że krowy były bardzo zabrudzone. Stwierdzono łamanie wielu norm BHP (otwarte studzienki kanalizacyjne oraz brak osłon wążka przekaźnika mocy, brak poręczy przy schodach). Gospodarstwo przeżywa duże trudności ekonomiczne związane z produkcją mleka. Koszt produkcji mleka w gospodarstwie 1,70 zł. Cena skupu 1,20 zł.

Gospodarstwo II

Produkcja mleka, kwota mleczna 230 000 l mleka, 35 krów, obora nowo wybudowana, wolnostanowiskowa z wydzielonymi miejscami do leżenia, normy dobrostanu w pełni spełnione, gospodarstwo może stanowić wzór do naśladowania, godna podkreślenia jest wiedza rolnika.

Gospodarstwo III

Produkcja mleka, kwota mleczna 90 000 l mleka, 20 krów, obora wolnostanowiskowa na głębokiej ściółce, składa się z dwóch części, adaptowanej stodoły oraz starej obory na 5 stanowisk, która stanowi porodówkę i izolatkę, nowa dojarnia ma 5 stanowisk. Stara obora nie spełnia norm dobrostanu w zakresie oświetlenia, norm szkodliwych gazów, cielęta są związane wbrew zaleceniom, mankamentem gospodarstwa jest wielkość działki środowiskowej. Z punktu widzenia zdrowotności zwierząt lokalizacja pastwisk wokół siedliska jest korzystna.

Gospodarstwo IV

Produkcja mleka, kwota mleczna 90 000 l mleka, ilość krów 17, system utrzymania alkierzowy, normy oświetlenia, powierzchni, z zakresu szkodliwych gazów spełnione, obora wybudowana w latach 70.

Gospodarstwo V

Gospodarstwo trzodowe. Produkcje w cyklu zamkniętym, wielkość stada podstawowego zmienia się od 5 do 10 loch. Wielkość produkcji ok. 200 tuczników. Pierwszy budynek 30-letni przeznaczony dla loch luźnych i niskoprosnych. Stwierdzono przekroczone normy NH_3 . Drugi budynek nowo wybudowany – beźściolowy, pełniący funkcję porodówki z indywidualnymi kojcami typu Meprozet.

Trzeci budynek tuczarnia – nowo wybudowana, beźściolowa, spełniająca normy dobrostanu. Stwierdzono niespełnienie norm BHP przy pile tarzawowej, pojemność zbiornika na gnój – niewłaściwa w stosunku do obsady zwierząt. Nowe budynki porodówki oraz tuczarnie mogą być wzorem na szkoleniach z dobrostanu zwierząt.

Gospodarstwo VI

Gospodarstwo trzodowe. Cykl zamknięty, stado podstawowe od 10 do 15 loch, produkcja tuczników 200–250 sztuk w ciągu roku. Produkcja odbywa się w dwóch budynkach, w starym budynku zlokalizowane są stanowiska dla loch luźnych, niskoprosnych i porodówka. W nowym budynku odbywa się tucz w wolnostanowiskowych pomieszczeniach na głębokiej ściółce, żywienie z automatów, automaty zlokalizowane na podwyższeniu ze schodami. W starej części budynku kojce budowane według własnego pomysłu ze stałymi betonowymi przegrodami uniemożliwiający kontakt z innymi zwierzętami. W starej części budynku przekroczone normy CO_2 , podłoga wymagająca naprawy. W nowej części (tucz) niespełnione normy oświetlenia. Niespełnione normy dobrostanu w pomieszczeniu dla knura.

Gospodarstwo VII

Gospodarstwo trzodowe. Cykl zamknięty, stado podstawowe ok. 7–10 macior, produkcja tuczników ok. 200 sztuk w ciągu roku. W starym budynku adaptowana porodówka wraz z kojcami dla loch luźnych i prosnych. Nie spełnione normy NH_3 i CO_2 . Niebezpiecznie wystające pręty metalowe w przegrodach między kojcami. Tucz odbywa się w adaptowanym pomieszczeniu stodoły na

sów w hodowli nie osiągnęli ci rolnicy, których stosunek emocjonalny do zwierząt był nie właściwy. Według badań amerykański chnaukowców, hierarchia najlepszych relacji między zwierzętami a rodziną rolnika jest następująca: najlepszą opiekę gwarantują żony rolników, następnie dzieci, rolnicy, a na

obiekty adaptowane ze stodoł, wiat magazynowych, w których urządzono obory wolnostanowiskowe. Stanowiska odpowiadały normom powierzchniowym, zbudowane z dostępnych materiałów, najczęściej metodami gospodarskimi. Podłogi betonowe, w nowoczesnych obiektach, przede wszystkim

głębokiej ściółce bez kójców. Niespełnione normy oświetlenia. Automaty do paszy z czarnej blachy nie pozwalają na utrzymanie czystości, schody prowadzące do budynku niebezpieczne, bez barier.

Wnioski

1. Większość gospodarstw produkujących mleko spełnia normy dobrostanu. Stwierdzono mankamenty łatwe do usunięcia.

2. W gospodarstwach trzodowych ilość odstępstw od dobrostanu jest zdecydowanie większa (brak właściwego oświetlenia, a przede wszystkim źle działająca wentylacja).

Henryk Dankowiakowski
Małopolska Izba Rolnicza

Microstar PZ – sposób na stabilne i wysokie plony kukurydzy

Fosfor w uprawie kukurydzy jest niezbędny do wytworzenia odpowiedniego systemu korzeniowego, odpowiada za proces kwitnienia i wiązania nasion. Bardzo istotne jest, aby był on dostępny dla roślin kukurydzy od momentu kiełkowania. Często jednak w okresie wschodów i początkowego wzrostu kukurydzy jest zimno, występują nawet wiosenne przymrozki, co zdecydowanie ogranicza dostępność fosforu, w wyniku czego następują zaburzenia w jego pobieraniu w następstwie czego roślinom brakuje energii do syntezy chlorofilu, a efektem tego są fioletowo-antocyjanowe liście. Pobieranie fosforu jest bardzo uzależnione od odczynu gleby i temperatury. Ponadto fosfor jest pierwiastkiem mało ruchliwym w glebie. Największa absorpcja fosforu przez korzenie następuje w warunkach

Siew nawozu Microstar PZ razem z siewem nasion. Nawóz jest wysiewany w rzędek nasion

bepośredniego kontaktu strefy włosinkowej z jonami fosforu. W przypadku azotu odległość ta może wynosić nawet 2 cm.

Drugim składnikiem bardzo ważnym w uprawie kukurydzy jest cynk. Cynk wpływa na przemiany biochemiczne i podziały komórkowe zachodzące w stożku wzrostu młodych roślin, kiedy różnicują się wszystkie organy kukurydzy i ich parametry - potencjalna wysokość roślin, długość kolby, liczba okółków i ilość rzędów ziarna w kolbie i tym podobne bardzo ważne dla wielkości plonowania. Ponadto dobre zaopatrzenie od samych wschodów kukurydzy w cynk zwiększa odporność roślin na niskie temperatury oraz poprawia wykorzystanie azotu. Dlatego też proponujemy stosowanie nawożenia startowego nawozem **Microstar PZ** wraz z siewem nasion. **Microstar PZ** zawiera 10% N, 40% P₂O₅, 2% Zn oraz siarkę. Nawóz ten ma postać mikrogranulatu (0,5-1 mm), całkowicie rozpuszczalnego w wodzie - 1 kg nawozu zawiera ok. 1 000 000 mikrogranulek nawozu. Fosfor w nawozie występuje w postaci połączeń organicznych, dzięki czemu jest dostępny dla roślin w 100% niezależnie od odczynu gleby. Precyzyjne dozowanie nawozu wraz z siewem nasion w dawce 20 kg/ha pozwala obniżyć dawki fosforu o 50%. Dodatkowo wysoka zawartość cynku zwiększa odporność roślin na wiosenne chłody oraz wykorzystanie fosforu i azotu z gleby. Bardzo korzystna jest także zawartość siarki, która jest niezbędna do budowy aminokwasów siarkowych - metioniny, cysteiny i tryptofanu. Dlatego też jest ona niezbędna do właściwego wykorzystania nawozów azotowych. Dzięki temu rośliny od kiełkowania nasion rozwijają się prawidłowo, są mniej wrażliwe na niekorzystne warunki atmosferyczne - suszę, chłody, nadmiar lub brak wody oraz warunki glebowe - kwaśny odczyn gleby, złe stosunki wodno-powietrzne. W dalszym etapie rozwoju rośliny korzystają już z fosforu podanego rzutowo na całą powierzchnię pola. Przy zakupie nawozu **Microstar PZ** istnieje możliwość bezpłatnego wypożyczenia lub kupna precyzyjnego dozownika do nawozu firmy Delimbe. Dozownik ten jest prosty w montażu na siewniku. Posiadamy dozowniki 4- i 6-rzędowe.

Szczegółowych informacji nt. technologii nawożenia kukurydzy nawozem Microstar PZ udzielają:
Marcin Dębiński
 - 509/165-927
Piotr Murat
 - 502/352-750
Mariusz Kaliszewski
 - 695/946-196

Z rolniczej biblioteczki

Oficyna Wydawnicza Multico z myślą o rolnikach zainteresowanych produkcją biogazu, czyli paliwa gazowego otrzymywanego z surowców rolniczych, np. kukurydzy, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych w procesie fermentacji metanowej, wydało jako pierwszą z serii Technologie Energii Odnawialnej książkę pod tytułem „Biogazownie rolnicze”.

Stanowi ona kompendium wiedzy na temat możliwości pozyskiwania energii w instalacjach biogazowych, uwarunkowań formalno-prawnych w zakresie produkcji biogazu, metody oceny ekonomiczno-technicznej oraz projektowanych i budowanych instalacji.

Jak podkreślają autorzy książki - pracownicy Instytutu Technologiczno - Przyrodniczego w Falentach - produkcja energii z biogazu umożliwia - w przeciwieństwie do elektrowni wiatrowych i wodnych czy kolektorów słonecznych - nieprzerwane, stałe dostawy energii (brak skoków i przerw). Powoduje to znaczne ułatwienie dla operatorów sieci elektrycznej oraz stałe zaopatrzenie w prąd i ciepło obszarów wiejskich.

- Światowe zasoby ropy naftowej węgla kamiennego i gazu ziemnego kurczą się w zawrotnym tempie, za to zapotrzebowanie na energię z roku na rok jest coraz większe. Sytuacja ta zmusza ludzi do intensywnego poszukiwania i opracowywania metod wykorzystania innych nośników energii, np. przyjaznej dla środowiska naturalnego energii odnawialnej. Nowa seria książek ma uświadomić Czytelnikom, jak istotne są te źródła dla środowiska i społeczeństwa - mówi **Agnieszka Czarna** z wydawnictwa Multico.

WOP

Ekologiczne powiaty i gminy

Związek Powiatów Polskich ogłosił laureatów Ogólnopolskiego Rankingu Energii Odnawialnej za rok 2010. Na czele klasyfikacji w swoich kategoriach znalazły się powiaty i gminy stawiające na rozwój energetyki wiatrowej.

Najlepsze wśród powiatów powiat słupski i powiat iławski i najlepsza spośród gmin wiejskich gmina Kobylnica zdecydowaną większość punktów rankingowych uzyskały za zlokalizowane na swoim terenie farmy wiatrowe. Sklasyfikowanemu na pierwszym miejscu powiatowi słupskiemu 4800 z 6550 pkt. przyznano za zespół 24 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 48 MW. Drugi na liście Powiat Iławski 4050 ze swoich 4285 pkt. zdobył za farmę wiatrową o mocy 40,5 MW, w skład której wchodzi 27 turbin. Najlepsza w kategorii gmin wiejskich gmina Kobylnica, której przyznano w sumie 5230 pkt., 4800 pkt. uzyskała za farmę wiatrową o mocy 48 MW oraz małe przydomowe instalacje.

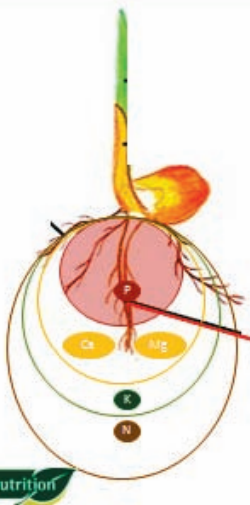
Pełny ranking dostępny na stronie: www.zpp.pl

Źródło:

Związek Powiatów Polskich

Mgr inż. Krzysztof Zachaj

Dostępność fosforu w glebie – możliwości rozprzestrzenienia i absorpcji

Maksymalna wielkość absorpcji elementów odżywczych (źródło: *Majz' Europ*)

Elementy odżywcze	Maksymalna wielkość absorpcji
P	1 mm
Ca	5 mm
Mg	5 mm
K	7.5 mm
N	20 mm

>> fosfor jest bardzo słabo przemieszczającym się pierwiastkiem w glebie

>> dla kukurydzy maksymalna wielkość absorpcji fosforu wynosi 1 mm.

Systemy nawożenia stosowane w praktyce

Na całą powierzchnię pola NPK

- nawóz NPK np 6-20-28 lub 15 :11 :22 itp
- Dawka 600 - 800 kg/ha
- bardzo niski współczynnik absorpcji P₂O₅

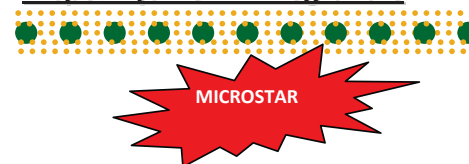
Rząd ziarna (np. kukurydza, burak cukr. ok. 100 tyś. szt./ha)

Zlokalizowane: granule NP

- lokalizacja: na 5 cm od rzędu ziarna
- Nawóz NP 18:46, dawka 100 kg/ha
- 100 000 granulek/ha = 1 granula /ziarno
- współczynnik absorpcji P₂O₅ = 20%

Współrzędnie: mikrogranule

- lokalizacja w rzędek siewny
- dawka 20 kg/ha
- 1 000 000 granulek /kg = 200 granulek /ziarno
- Bardzo wysoki współczynnik absorpcji fosforu bliski 100%

MICROSTAR

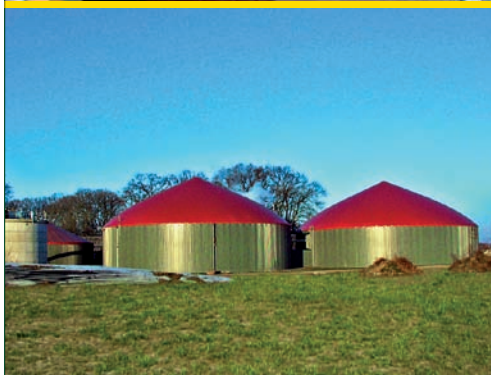
Agrosimex Sp. z o.o.
 Goliary 43, 05-620 Błędów, Dział Nawozów, tel. 048 668-08-41, 0502 352 750
 Oddział Błonie, ul. Bieniewicka 43, 05-870 Błonie, tel. 022 731-26-81, 0509 165 927
www.agrosimex.pl
 AGROKON, ul. Zakładowa 7, Konin, tel. 063 248-87-66, 0695 946 196

**40 LAT DOŚWIADCZENIA
W CAŁEJ EUROPIE**

**ZBIORNIKI ŻELBETOWE
DLA BIOGAZOWNI,
ZBIORNIKI DLA
OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW,
ZBIORNIKI I SIŁOSY
NA WSZELKIE MATERIAŁY
PŁYNNIE I SYPKIE.**

ul. Budowlana 17
41-100 Siemianowice Śl.
Tel.: (0048) 32/203-08-02
Fax: (0048) 32/203-92-22

WSPÓŁPRACUJEMY Z UZNANYMI
FIRMAMI OD TECHNOLOGII BIOGAZU!

www.wolfssystem.com

* - szczegóły u najbliższego dealera.

Zetor Polska sp. z o.o. ul. Wrocławska 48, 62-800 Kalisz, tel.: 62 501 44 00, fax: 62 501 44 99, www.zetor.pl

CENTRALA NASIENNA Sp. z o.o. w SIERADZU

98-200 Sieradz ul. POW 30
tel. (043) 8271331, fax (43) 8271359, (43) 8263039/sklep
(Filia) – 98-100 Łask, ul. Żeromskiego 74
tel./fax (043) 6752209, (043) 6752055, kom. 664143 229
e-mail: centralanasiennasp.zoo@wp.pl

NIP 827-14-59-393, REGON 730302641, KRS 0000083968
Nr konta BGŻ SA O/Sieradz. 89 2030 0045 1110 0000 0037 5930

Oferta handlowa – wiosna 2011

I Sadzeniaki ziemniaka

- bardzo wczesne: Arielle, Colette, Denar, Lord, Miłek, Verona;
- wczesne: Bellarosa, Bila, Natasha, Owacja, Vineta;
- średniowczesne: Irga, Sante, Satina, Tajfun;
- średniopóźne: Bryza, Jelly;
- inne odmiany hodowli krajowych i zagranicznych.

II Zboża jare

- pszenica: Bombona, Brawura, Nawra, Tybalt;
- jęczmień: Antek, Eunova, Rufus, Skald, Stratus;
- owies: Bingo, Polar, Sławko, Zuch, Krezus;
- pszenżyto: Dublet;
- żyto: Bojko.

III Trawy

- mieszanki trawnikowe i pastewne,
- poszczególne gatunki traw.

IV Inne rolnicze

- motylkowate drobnonasienne: koniczyny, lucerny, seradela,
- strączkowe: grochy, łubiny, wyki, bobiki,
- pozostałe: gorczyca, rzepa ścierniskowa, rzepik, słonecznik, kukurydza, facelia, mieszanki poplonowe.

**Gwarantujemy wysoką jakość i konkurencyjne ceny
ZAPRASZAMY !!!**

**EXPOM
KROŚNIEWICE**

PL 99-340 Krośniewice, ul. Parkowa 2
tel.: +48 (24) 252 30 03, 252 43 06
fax: +48 (24) 252 16 50, kom. 0605-540-287
internet: www.expom.eu
e-mail: expom@expom.com.pl
weremczuk@wp.pl

JACEK

TYTAN

TYTAN
z włóką

PARTNER

UNIwersAL
BIS

AJAX

LECH

WICHER

GOLIAT

W hurcie cenimy detale

Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy SA w Broniszach rozpoczął działalność w 1999 r. Bronisze znajdują się 12 kilometrów od Centrum Warszawy. Rynek usytuowany przy aglomeracji warszawskiej jest nie tylko podstawowym miejscem zaopatrzenia sklepów województwa mazowieckiego w warzywa, owoce i kwiaty, ale pełni również funkcję redystrybucyjną na inne lokalne rynki hurtowe.

Jednym z elementów polityki rynku jest szczególna dbałość o klientów – podkreśla **Miroslaw Mazuruk** – prezes zarządu WR-SRH SA w Broniszach. – Strategia spółki przewiduje ciągłe doskonalenie standardów obsługi, wprowadzanie nowych rozwiązań logistycznych oraz poszerzenie oferty usług – dodaje M. Mazuruk. Bronisze wdrożyły procedury Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Spółka posiada certyfikaty ISO-9001 – Zarządzanie Jakością; ISO-14001 – Zarządzanie Środowiskiem oraz ISO-22000 System Bezpiecznego Obrotu Żywnością.

Największym potencjałem Rynku Hurtowego Bronisze są kompetentni i wykwalifikowani pracownicy. Spółka odnotowuje bardzo dobre wyniki finansowe, dzięki czemu jest postrzegana jako firma wiarygodna. Wszelkie nowe inicjatywy dotyczące funkcjonowania Rynku konsultowane są z akcjonariuszami i użytkownikami Rynku, dzięki czemu wdrażane są najlepsze rozwiązania mogące ułatwić prace handlowcom.

Społeczna Odpowiedzialność Biznesu – CSR

CSR wyraża się m.in. w dbałości o środowisko naturalne. Bronisze mają własną oczyszczalnię ścieków, która oczyszcza także ścieki bytowe okolicznych mieszkańców. Kilka razy w roku organizowane są akcje honorowego oddawania krwi przez pracowników i przedsiębiorców pracujących na rynku. **Najbliższa taka akcja odbędzie się 24 marca 2011.** Ambulans Stacji Krwiodawstwa przyjedzie na Rynek Hurtowy w Broniszach.

W strategii spółki zapisane są działania na rzecz współpracujących z rynkiem handlowców. Bronisze organizują warsztaty i pokazy

florystyczne. W pokazach florystycznych, które prowadzą europejscy mistrzowie florystyki, bierze udział ponad 600 osób. Rynek Hurtowy w Broniszach współfinansuje akcje charytatywne m.in. na rzecz Polskiego Związku Niewidomych, współpracuje z Bankiem Żywności, finansuje akcje społeczne tak ogólnopolskie, jak i lokalne.

Bronisze w liczbach

- 650 stałych najemców powierzchni handlowych
- 1300 miejsc do handlu z samochodów
- wiosną i latem wjeżdża dziennie ponad 10 000 samochodów
- rocznie do Bronisz przyjeżdża 1,5 miliona samochodów
- około 30 tysięcy polskich gospodarstw jest dostawcami produktów
- ponad 60 tysięcy kupców korzysta z oferty handlowej
- roczna sprzedaż owoców i warzyw ponad 1,2 miliona ton owoców i warzyw.

Sprzedawcy z Bronisz podkreślają, że pod zamówienie klientów gotowi są sprowadzić owoce i warzywa z najdalszych zakątków Europy i świata. Zamówienie zrealizowane zostanie w ciągu tygodnia.

Od maja 2010 roku wdrożony został Program Kart Stałego Klienta gwarantujący utrzymanie cen biletów wjazdu (dla kupców i sprzedających z samochodów) na niezmiennym poziomie do końca 2012 roku. W bazie danych zarejestrowanych jest już 10 tysięcy klientów, a każdego dnia przybywają kolejni.

Dodatkowa działalność

W każdą sobotę i niedzielę w Broniszach czynne są Targi Antyków. Na powierzchni ponad 4000 m² kolekcjonerzy sprzedają antyczne meble, żyrodole, bibeloty i obrazy.

Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy jest członkiem Stowarzyszenia Polskie Rynki Hurtowe oraz członkiem założycielem Fundacji Rynków Inicjatywy Środkowoeuropejskiej (CEIWMF).

M.S.

60 lat ciągników Valtra w Finlandii

Produkcję ciągników Valtra (wówczas pod nazwą Valmet) rozpoczęto po II Wojnie Światowej. Fabryki karabinów, moździerzy i silników lotniczych przestawiono na produkcję pilnie potrzebnych ciągników rolniczych. Pierwsze ciągniki Valmet 15 opuściły linię produkcyjną w 1951 r.

Niespełna dziesięć lat później powstała fabryka ciągników Valmet w Mogi das Cruzes w Brazylii. Pierwszych pięć traktorów Valmet 360 D ukończono w grudniu 1960 r. Czas pokazał, że odważna i ryzykowna decyzja, by założyć fabrykę na drugim końcu świata, była jak najbardziej trafiona — dzisiaj spółka Valmet do Brasil stanowi drugi filar firmy Valtra.

W 1978 r. firma Valmet kupiła zakłady produkcji ciągników od szwedzkiego Volvo BM. Korzenie firmy Volvo BM oraz jej poprzedników, firm Bolinder i Munktell, sięgają głęboko w przeszłość szwedzkiego przemysłu. Theofron Munktell założył warsztat mechaniczny w miejscowości Eskilstuna już w 1832 r., natomiast pierwszy ciągnik opuścił zakłady przyszłej szwedzkiej filii Valtra w roku 1913. Firmy Valmet i Volvo BM połączyły siły w 1978 r., a pierwsza wspólnie zaprojektowana seria ciągników Volvo BM Valmet 05 została zaprezentowana w roku 1982.

M.K.

www.valtra.pl

Choć Valtra ma 60 lat, jest firmą świadomą swoich korzeni i z entuzjazmem patrzącą w przyszłość. Przeszła długą drogę od małego, lokalnego producenta w Finlandii do ogólnoswiatowej marki ciągników, a stając się częścią AGCO Corporation zyskała wsparcie jednego z największych na świecie koncernów branży maszyn rolniczych.

Ściśle powiązana z historią firmy Valtra jest również fabryka silników AGCO Sisu Power w Linnavuori. Ciągniki Valtra z zakładów w Suolahti zawsze były wyposażone w silniki AGCO Sisu Power lub jej poprzedników – Sisu Diesel i Valmet Diesel. Obecnie silniki AGCO Sisu Power są produkowane w wielu zakładach na całym świecie i można je znaleźć nie tylko pod maską ciągników Valtra, ale również wielu innych maszyn terenowych.

W hurcie cenimy detale

Bronisze

Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy SA
Bronisze, ul. Poznańska 98, 05-850 Ożarów Mazowiecki,
tel: (+48 22) 721-55-05, fax: (+48 22) 721-55-00,
e-mail: bronisze@bronisze.com.pl

VALTRA
Power Partner

Direct.
Tak prosty jak te puzzle.

Valtra Direct to ciągnik z najprostszą przekładnią bezstopniową na rynku. Sam sprawdź niezwykłą prostotę obsługi nowych modeli o mocy od 133 do 211 KM. Dwa ciągniki Valtra Serii N z silnikiem 4-cylindrowym i sześć Serii T z silnikiem 6-cylindrowym.

AGCO
Your Agriculture Company
Valtra jest marką o światowym zasięgu, należąca do AGCO.

AGCO Sp. z o.o.
ul. Poznańska 5, 62-021 Paczkowo
tel. 61 662 90 50, fax 61 662 90 58
www.valtra.pl

O szczegóły pytaj dealera w swoim rejonie zamieszkania:
AGRARADA, Brzezimierz, Tel. 71 39 22 194; Agripel, Pelplin, Tel. 58 536 16 61; Agrolmet, Gniewkowo, Tel. 52 355 80 62; Agroma Olsztyn, Olsztyn, Tel. 89 537 53 00; Agronom, Jasionka, Tel. 83 355 14 22; Agropasz, Włoszczowa, Tel. 41 394 24 54, 608 693 578; Agro-Jurek, Sulechów, Tel. 12 387 00 90, 515 101 311; ANDERWALD, Kadłub, Tel. 77 463 37 70; BM Danex, Rogienice Wielkie, Tel. 86 279 15 65; Diesel Motor, Złotów, Tel. 67 263 32 92; EXPORT-IMPORT Halina Kania, Walcz, Tel. 67 250 07 30; MIHG, Pyrzyce, Tel. 91 570 38 04; MT Agro, Stara Dąbrowa, Tel. 59 811 34 20; ROL-BUD, Gluchów, Tel. 603 333 777; ROL-MAX, Chojęcin Szum, Tel. 603 221 131; ROL-MECH, Dubicze Osoczne, Tel. 85 686 44 63

AGCO Sp. z o.o. rozbudowuje sieć sprzedaży VALTRY w Polsce. Zapraszamy do współpracy!

Rok założenia 1990
21 lat działalności

Firma z województwa kujawsko - pomorskiego

SILOSY ZBOŻOWE

Z AKTYWNA WENTYLACJĄ

RABAT 10%
NA SILOSY OD 10 DO 132 TON

RABAT 5%
NA SILOSY OD 200 DO 2200 TON

ZAMÓWIENIE DO 31.03.2011 I SPRZEDAŻ DO 30.04.2011

www.bin.agro.pl
bin@bin.net.pl

INFORMACJE I ZAMÓWIENIA także telefonicznie:

- * „BIN” Sp. z o.o. 87-700 Aleksandrów Kuj., ul. Narutowicza 12, tel. 54 282 88 00-03
- * P. O. R. „KONSIL”, 89-121 Ślesin k. Nakła, ul. Nakleńska 10, tel. 52 385 78 59, 52 385 71 56, fax 52 385 71 55
- * „KONSIL” Filia Mazurska, 11-520 Ryn, ul. Partyzantów 16, (Firma Z.U.M.) tel. 87 421 82 80
- * „KONSIL” Filia Poznańska „TAD-OPAL”, 64-330 Opalenica, Sielinko, ul. Parkowa 2A, tel./fax 61 447 60 60
- * „KONSIL” Filia Warmińska, 82-335 Gronowo Elbląskie, Oleśno 12, tel. kom. 506 187 058
- * „AGRO-INSTAL” 08-500 Ryki, Bazarów Nowy 75, woj. lubelskie, tel. 81 865 45 12, tel. kom. 694 803 638
- * „ELEVATOR” 37-716 Orty, Zadąbrowie 71A, woj. podkarpackie, tel. 16 671 25 14, tel. kom. 602 865 171
- * P.H.U. O.R. „TECH-MAG” 48-300 Nysa, ul. Grodkowska 7, woj. opolskie, tel./fax 77 435 55 00, tel. kom. 605 07 47 33
- * „AGRO-KOMPLEKS” 83-200 Starogard Gdański, ul. Zielona 29, tel./fax 58 562 23 29, 561 01 77, tel. kom. 603 741 922
- * P.O.M. Spółka z o.o., ul. Tyłmowa 4, 16-300 Augustów, tel. 87 643 34 76, fax 87 643 34 78
- * PRONAR Sp. z o.o. fabryczne punkty sprzedaży:
  - Jaszczolty 44, 17-315 Grodzisk, tel. kom. 501 896 472, 501 896 470
  - Wasilków k. Białegostoku (woj. podlaskie) ul. Ks. W. Rabczyńskiego 1, tel. kom. 501 445 774, 501 544 012
  - Koszarówka 38, 19-203 Grajewo, tel. kom. 509 777 554
  - AMAROL Andrzej Makarewicz, 12-250 Orzysz, ul. Wierzyńska (dz.411/46), tel. 662 840 503

OFERUJEMY TEŻ URZĄDZENIA

- transportowe:
- wybieraki ziarna z silosów
  - przenośniki ślimakowe
  - przenośniki pneumatyczne
- dosuszające:
- wentylatory do wietrzenia zbóż w silosach
  - nagrzewnice elektryczne powietrza paszowe:
  - śrutowniki bijakowe ssąco-tłoczące 1200 kg/h
  - mieszalniki paszowe poj. 1000 kg
  - pojemniki paszowe 1600 l
  - dozowniki wagowe pod mieszalnik oraz: przenośniki paszowe, węże, rozdzielacze i inne

WIRTUOZ

wśród fungicydów

Wirtuoz® 520 EC

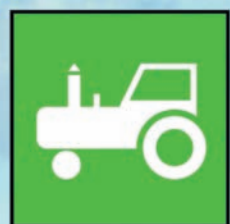
Koncertowe rozwiązanie problemów chorób grzybowych w zbożach, w pierwszym zabiegu

Wirtuoz® 520 EC nowy, trójskładnikowy fungicyd firmy DuPont do zwalczania wszystkich najgroźniejszych chorób grzybowych w pszenicy ozimej (fuzaryjna zgorzel podstawy źdźbła, łamliwość źdźbła, rdza brunatna, septoriozy, brunatna plamistość liści, mączniak prawdziwy), pszenzycie ozimym (mączniak prawdziwy, rdza brunatna, septoriozy) i w jęczmieniu jarym (mączniak prawdziwy, rynchosporioza, rdza karłowa, plamistość siatkowa jęczmienia). Środek ten koncertowo pokonuje choroby i daje solidną podstawę do budowania wysokich plonów najwyższej jakości.

DuPont Poland Sp. z o.o., ul. Powązkowska 44c, 01-797 Warszawa
tel. 22 320 09 00, fax 22 320 09 50, www.dupont.pl
Przed zastosowaniem preparatu należy zapoznać się z treścią etykiety.
® – znak handlowy zarejestrowany przez E.I. DuPont de Nemours & Co. (Inc.)

DUPONT
The miracles of science™

SEZON WIOSENNY ROZPOCZYNAMY W KIELCACH

AGROTECH

XVII Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej

LAS-EXPO

XI Targi Przemysłu Drzewnego i Gospodarki Zasobami Leśnymi

11-13.03.2011, Kielce

- 500 firm z 18 krajów
- 44 000 m² powierzchni wystawienniczej
- 250 modeli ciągników rolniczych
- prawie 1000 maszyn i urządzeń do prac polowych

TargiKielce
EXHIBITION & CONGRESS CENTRE

Największa w Polsce Oferta Sprzętu i Maszyn dla Rolnictwa

Targi Kielce S.A., ul. Zakładowa 1, 25-672 Kielce, www.targikielce.pl
Informacje o targach - Dyrektor Projektu, Kamil Perz,
tel. 41 365 12 30, fax 41 365 13 10, e-mail: agrotech@targikielce.pl

www.agrotech.pl

